

Komunitator

➤ **Idrija naj bi leta 2011 postala Alpsko mesto**

➤ **Intervju: Stojan Petrič**

➤ **Koča na Hlevišah je last PD Idrija**

➤ **Kje je cerkljansko letališče?**

VARČEVANJA

Nova KBM d.d., december 2009

ZA-TO!
VARČEVANJE

ZA TO, KAR HOČEM.

Varčevati začnite že zdaj, če imate v mislih jasen cilj ali ne. Vedno je dobro imeti privarčevani denar! Izberite ZA-TO! varčevanje, namensko kratkoročno varčevanje s fiksno, naraščajočo obrestno mero, ki traja od 6 mesecev do največ enega leta. Varčevanje sklenete v poslovalnici Nove KBM ali prek spletne banke Bank@Net.

Nova KBM

Tisoč zgodb, ena banka.

080 17 50 | www.nkbm.si

Procentualno smo se imeli kar dobro...

Komunitator

Izdaja: FMR - MEDIA založništvo publikacije in promocija d. o. o. • **Direktor:** Vojko Božič • **Glavna in odgovorna urednica:** Polona Šemrl • **Uredništvo:** Arkova 43, 5280 Idrija, E-mail: polona.semlr@kolektor.com, fax: (05) 37 50 354, GSM 051 689 204 • **Grafični oblikovalec:** Andrej Potočnik • **Sodelavci:** Atletska zveza Slovenije, Marija Benčina, Matevž Čelik, Kristjan Ipavec, Janez Kavčič, Peter Poljanec, Domen Prezelj, Filip Šemrl, Maja Vojska • **Fotografije:** Arhiv Občine Idrija, osebni arhiv Stojana Petriča, Arhiv NUK, časopis Dnevnik, revija Oris, Peter Poljanec, Andrej Potočnik, Bruno Rupnik, Filip Šemrl, Davor Vodopija, Maja Vojska, Miran Vončina • **Oblikovna zasnova:** KULT, Oblikovalski studio, Simon Kajtna, s. p. • **Jezikovni pregled:** Anja Bolko, Vlada Eržen • **Tajnica uredništva:** Zdenka Čibej • **Naklada:** 8000 izvodov • **Naročnina:** časopis je brezplačen • **Tisk:** ČukGraf d. o. o. • **Distribucija:** Pošta Slovenije • Časopis si lahko ogledate na spletni strani: www.fmr.si • **Naslovnica:** Srna

Copyright© FMR - MEDIA. Fotografije in vsebina časopisa so zaščiteni z avtorskimi pravicami. Nobenega dela časopisa ni dovoljeno razmnoževati, niti kako drugače kopirati, navedbe iz njega pa je mogoče uporabiti le po predhodnem pisnem dovoljenju izdajatelja

Vsebina

- 4 **Združenje Alpskih mest**
Idrija v naročju alpskih mest
- 6 **Intervju**
Predsednik koncerna Kolektor Stojan Petrič pravi, da se trenutno delitev njihovega zaslužka giblje bolj v smeri dela kot kapitala
- 9 **Planinstvo**
Koča na Hlevišah je last PD Idrija
- 12 **Obletnica**
Vincenc Kern je pred več kot dvesto leti v Idriji opravljal očesne operacije
- 14 **Glasba**
Novoletni koncerti na Dunaju
- 20 **Gospodarstvo**
Kljub svetovni gospodarski krizi je koncern Kolektor posloval na lanski ravni
- 42 **Arhitektura**
Kako vidijo Mestni trg v Idriji drugi?
- 44 **Potovanja**
Kristjan Ipavec je sodeloval na newyorškem maratonu
- 47 **Iz naših krajev**
Društvo ljudskih godcev iz Lazca

Idrija v naročju alpskih mest

Marija Benčina

Maja 2008 je idrijski občinski svet dal Občini Idrija zeleno luč za včlanitev v društvo Alpsko mesto leta ter za vložitev kandidature za Alpsko mesto leta 2011.

Vedno se najde kdo, ki že zaradi principa podvomi v pravilnost sprejetih odločitev, in verjetno se bo tudi glede alpskega mesta našel med nami kak skeptik, ki ga bo treba prepričati, da v to družino Idrija nedvomno sodi. Da je Idrija mesto, verjetno ne bo nihče oporekal, saj je mestne pravice pridobila že pred dvesto leti in bila v 18. stoletju celo drugo mesto na Kranjskem. Da leži v Alpah, pa morda ni podatek, ki je prepričljivo zapisan v spominskih celicah naših možganov. Tisti, ki bolj skrbite za svojo kondicijo in vestno ob vsakem vremenu lezete v okoliško hribovje, o obstoju večjih in manjših vzpetin, značilnih za alpski oz. predalpski svet, zagotovo ne boste zanikali. Tisti pa, ki se vam zdi tako naprezanje čista

No, ko smo se prepričali, da smo lokacijsko pravilno umeščeni, nas bo zagotovo zanimalo, kaj pravzaprav to združenje je, kakšni so pogoji, da se v to igro sploh lahko spustimo, katere cilje pri tem zasledujemo ter kaj pridobitev naziva za nas pomeni.

Društvo Alpsko mesto leta po svoji sestavi ni prav nič komplicirano. Je namreč združenje mest na območju Alp, ki jim je bil podeljen naziv Alpsko mesto leta. Njegova osrednja dejavnost pa je podpora vsakokratnemu kandidatu za ta, po svežem gorskem zraku dišeči naslov, pri izdelavi projektov, ki so podlaga za kandidaturo, oblikovanju programa ter obveščanju in izobraževanju javnosti o ciljih Alpske konvencije, v kateri

izpolnjujemo, saj v alpski prostor geografsko sodimo, že vrsto let pa se trudimo razvijati prav po načelih, ki so zapovedana. Kot smo dokazovali v kandidaturi, naši že končani projekti, kot so izgradnja vodovodov, uvedba medmestnega avtobusnega prometa in sistema ločenega zbiranja odpadkov (pa še kaj bi lahko našeli, a je bilo v obrazcu prostora le za 3 projekte), pa tudi tisti, ki so šele v fazi zasnove, kot so kolesarska povezava med Idrijo in Spodnjo Idrijo, izgradnja čistilnih naprav in plinovoda (tudi tu smo se morali omejiti na zgolj 3 projekte), zagotovo zasledujejo cilje, na katerih ideja alpskega mesta temelji.

Prvi teh ciljev je krepitev alpske zavesti, saj je alpsko mesto del Alp in s tem del dragocenega življenjskega, kulturnega in naravnega prostora sredi Evrope. Kot tako naj bi se mesto zavedalo svoje posebne odgovornosti pri ohranjanju kulturne in naravne dediščine ter si prizadevalo za njen razvoj. Idrija, ponosna na svojo dediščino, ki se jo trudi ohranjati za potrebe sedanje in bodočih generacij, to zavedanje vsekakor premore. Tudi zasledovanje drugega cilja – zagotavljanje aktivne udeležbe prebivalstva – naši skupnosti ni tuje. Glede na pestrost dogajanja v zadnjih letih in ob vključenosti različnih skupin in posameznikov gotovo ne bo problem zagotoviti njihovo sodelovanje tudi pri programu in aktivnostih, ki bodo potekale v okviru alpskega mesta leta in morajo biti javne.

Povezovanje z drugimi območji je tretji cilj, ki mora biti izpolnjen. Mesta morajo graditi mostove z drugimi mesti in regijami, ki pa niso nujno znotraj območja Alp. Idrija tukaj resnično ne more biti v zadregi, saj je že vrsto let pobratena z Aumetzom, s katerim tudi zelo aktivno sodeluje, pa z Labinom, tu pred leti zastalo sodelovanje v zadnjem času ponovno oživlja, prav tako se počasi znova vzpostavlja sodelovanje z Mojkovcem. Lansko leto pa smo intenzivno sodelovanje na projektu vpisa na Unescovo listo svetovne dediščine nadgradili s podpisom listine o pobratenu z Almadenom in San Luisom Potosijem, ki je nič bližje kot tam preko velike luže v Mehiki.

Eden ključnih ciljev je oblikovanje prihodnosti v smislu trajnostnega razvoja. Alpsko mesto se namreč zavezuje, da bo na čim več področjih delovanja Alpske konvencije (energija, promet, kultura, varstvo narave ...) razvijalo in v praksi uveljavljalo konkretne in inovativne ukrepe za njeno uresničevanje. Tudi z uresničevanjem tega

KS Mesto Idrija z vsakoletno prireditvijo Eko dan že zasleduje cilje alpskih mest in leta 2010 bo prireditev organizirana v sklopu 1. delavnice programa Alpsko mesto leta

izguba časa, če ne celo malce na meji norosti, in se raje predajate telovadbi od kavča do hladilnika pa spet nazaj, Idrije v alpski prostor verjetno ne vidite vpete. Pa vendarle je neizpodbitno dejstvo, da kamorkoli se v Idriji s "placa" premaknete, morate skoraj zagotovo najprej zaviti navkreber, najprej do svojega doma, nato se do lepega razgleda na našo kotlino potrudite še malce višje na bližnje hribe, ki počasi postajajo vse višji in prehajajo v območje gora, v Alpe, v tisto območje torej, v katerem naj bi Idrija leta 2011 postala Alpsko mesto leta. Tiste, ki bi bili morda še malce v dvomih, naj spomnimo, da je Idrija leta 2007 v švicarskem Luganu prejela tudi naziv Dragulj slovenskih Alp, kar je najbolj sveža mednarodna potrditev, da je Idrija eden najlepših delov alpskega sveta.

ima društvo vsebinsko izhodišče. Alpska konvencija je mednarodna pogodba, katere osrednje vodilo je povezati ukrepe za varstvo alpskega prostora z dolgoročnimi razvojnimi cilji nekega območja in tako zagotoviti njegov trajnostni razvoj. Enostavneje povedano, stremeti je treba k vsestranskemu razvoju, pri tem pa maksimalno upoštevati skrb za okolje. Praktično je torej treba utemeljiti teorijo, da se ekologija in ekonomija medsebojno ne izključujeta, temveč dopolnjujeta.

Ko smo bili na Občini Idrija seznanjeni z obstojem prej opisanega društva in njegovo dejavnostjo, smo skušali najprej najti odgovor na prav tista vprašanja, ki smo jih navedli v uvodu tega prispevka. Dokaj hitro smo ugotovili, da pogoje za kandidaturo nesporno

cilja Idrija nima problemov. Zasedovali so ga že doslej izpeljani projekti in bili pri tem dokaj uspešni, čeprav tu pa tam seveda tudi kaj "sfali". Pozitivni odgovor nam da tudi pogled na bodoče projekte, tako glede zagotavljanja trajnostnega razvoja kot tudi skrbi za okolje, saj so v bližnji prihodnosti prioriteta čistilne naprave, vodovodi, kolesarske povezave, plinovodi, pa tudi zaščita kulturne in tehniške dediščine preko vpisa na Unescovo listo svetovne dediščine in ustanovitev geoparka, ki bosta pomenila razvojno priložnost za mesto in podeželje, čeprav morda na prvo uho tega ne slišimo tako. Večji obisk turistov bo namreč posledično pomenil priložnost zaslužka in razvoja tudi za tiste, ki morda doslej še niso zbrali dovolj korajže za vstop na turistični vrtiljak. Verjamemo, da nam bodo na poti do uresničitve tega cilja pripomogle tudi izkušnje tistih, ki so to pot že prehodili, premoremo pa tudi mnogo lastnega znanja, ki ga bomo s pridom lahko uporabili sami, pa tudi posredovali drugim. Zlasti gre tu za znanje na področju ohranjanja in promocije dediščine ter domače obrti ter geološko in okoljevarstveno znanje, ki je edinstveno v svetovnem merilu na področju preprečevanja onesnaževanja z živim srebrom ter odpravljanju posledic. Mnogo znanja pa se skriva tudi v našem uspešnem gospodarstvu, ki se je po zaprtju rudnika uspelo prestrukturirati in prilagoditi novim razmeram ter z novimi razvojnimi inštituti uspešno išče nove priložnosti. Vse to znanje, ki ga imamo, pa je že eden od temeljev za dosego zadnjega, a ne najmanj pomembnega cilja alpskih mest, širjenja stikov in sodelovanja. Alpsko mesto je namreč lahko le tisto, ki razvija in utrjuje tesne stike z drugimi mesti znotraj območja Alp, pa tudi izven njega, zaradi izmenjave izkušenj in oblikovanja skupnih interesov.

Tehtanje vseh zahtevanih parametrov je torej dalo odgovor, da naša kandidatura ni sporna. Ugotovili pa smo tudi, da bo naš razvoj lahko hitrejši in cilji lažje dosegljivi, če bomo povezani s tistimi skupnostmi, ki se na nekaterih področjih z uspehi že lahko pohvalijo. Od začetka projekta v letu 1997 so se, po časovnem vrstnem redu kot so navedena, v tej družini na podlagi minulih zaslug znašla že naslednja mesta: Beljak (Avstrija), ki je bil razglašen za Alpsko mesto leta kar za dveletno obdobje, Belluno (Italija), slovenski Maribor, Bad Reichenhall (Nemčija), Gap (Francija), Herisau (Švica), Trento (Italija), Sonthofen (Nemčija), Chambéry (Francija), Sondrio (Italija), Brig-Gliss (Švica). V letošnjem letu se s tem nazivom ponaša Bolzano (Italija, za leto 2010 pa bo naziv podeljen mestu Bad Aussee iz Avstrije.

No – potem smo pa mi na vrsti, mar ne?

Nekaj poti do pridobitve naziva smo že

prehodili. Januarja letos so se župan Bojan Sever, vodja občinske službe za gospodarske dejavnosti Karmen Makuc, ki ta projekt vodi, predsednica sveta KS Mesto Idrija Majda Troha ter direktorica ICRA – Idrijsko-Cerkljanske razvojne agencije Jožica Lazar udeležili skupščine alpskih mest v italijanskem Bolzanu, ki je na strokovni prireditvi po skupščini prevzelo naziv Alpsko mesto 2009. Skupščine se udeležujejo predstavniki vseh mest, ki jim je bil podeljen naziv, naši predstavniki, ki so bili povabljeni zraven na podlagi kandidature za leto 2011, pa so pogrešali svoje mariborske kolege. Običajno društvo organizira dve skupščini letno in tudi letos je bilo tako. Medtem ko je prva skupščina vedno v kraju, ki prevzema naziv, je druga v enem od ostalih povezanih mest. Letošnja je bila oktobra v Bad Reichenhallu v Nemčiji. V njenem okviru je bila organizirana mednarodna delavnica z zelo aktualnim naslovom "Mesto in podeželje v dialogu", katere izhodišče je bila ugotovitev, da se urejena in privlačna mestna središča, živahno podeželje, urejena kulturna po-

🏠 Kolo, ki ni kar tako – okolju prijazen in za naše klance naravnost odličan transport, saj se s pomočjo električne energije poganja skorajda samo. Testna vožnja je seveda pripadla županu

krajin in območja neokrnjene narave med seboj ne izključujejo, pač pa živijo drug ob drugem in se dopolnjujejo.

Tako se torej Idrija počasi in previdno (kar je v gorskem svetu življenjsko pomembno pravilo) vzpenja na svoji poti proti nazivu alpskega mesta. Naslednji pomembnejši korak bo storjen februarja 2010 z udeležbo na skupščini, v okviru katere bo naziv prevzelo avstrijsko mesto Bad Aussee. Kot že rečeno, je njegov program, s katerim bo na-

ziv upravičil in proslavil, bolj zanimiv, kot je bila dosedanja praksa. Tako je bila na primer glavna tema programa Bolzana zmanjšanje CO₂ in je posledično mestno jedro sedaj zaprto za promet. Ljudje se za transport poslužujejo koles, najpogosteje pa se premikajo tako kot njihovi prapredniki – peš. Program Brig-Glisa pa je zajemal predvsem klasične dogodke, kot so poletne prireditve, grajski večeri, kolesarjenje, kmečka tržnica. Se vam vse to zdi kaj znano?

Tudi županu in občinskim službam je to delovalo tako domače, da s kandidaturo nismo oklevali. Mnogo od tega namreč s sodelovanjem občanov, institucij in gospodarstva že kar nekaj let spontano počnemo, ne da bi se zavedali, da pravzaprav naše aktivnosti zasledujejo cilje društva Alpsko mesto leta. V postopku kandidature bomo s svojimi aktivnostmi in projekti torej lahko kar nadaljevali, vanje pa spustili še svež gorski piš. Ta bo prisoten tudi na Festivalu idrijske čipke 2010, v okviru katerega bo na ogled razstava vseh alpskih mest.

Prepričani smo, da boste naša prizadevanja za pridobitev naziva Alpsko mesto leta 2011 podprli vsi in se vsak zase in vsi skupaj pridružili aktivnostim, ki se bodo odvijale. Naziv namreč ne daje rezultatov zgolj v postopku kandidature in v letu podelitve, pač pa so njegove posledice dolgoročne. Izpeljani načrtovani projekti bodo dali nove razvojne priložnosti subjektom v naši občini, zagotovljena pa bo tudi povezanost Idrije z drugimi lokalnimi skupnostmi znotraj enega najpomembnejših evropskih območij in preko te povezanosti izmenjava izkušenj, znanja in dobrih praks.

Morda pa bo naziv Alpsko mesto leta 2011 prinesel v življenja vseh, ki temu mestu in občini pripadamo, tudi spremembe, ki se jih sicer ne da tako zvaneče opisati, kot je bilo zgoraj pravkar storjeno, so pa še kako dobrodošle in koristne. Morda bo naziv v naših glavah sprožil refleks pripadnosti alpskemu prostoru in podzavestno željo po hribolazenju.

Pa še nekaj velja omeniti. V hribih skoraj vedno piha veter. Zelo pomembno je, v katero smer vleče. Če piha v hrbet, torej v smeri cilja, je ne glede na to, kako se imenuje, več kot dobrodošel, saj nam na poti pomaga. Če pa se nam upre v prsi, nam nasproti, je pot do cilja težja, več energije terja od nas in bolj utrjeni ga dosežemo. Ne glede na smer, pa se je bati premočnega vetra, saj nas lahko tudi odpihne in na cilj nikoli ne prispemo, kar pa se na srečo le redko zgodi.

Ne vemo še, kakšni vetrovi vse bodo pihali na poti, na katero smo krenili, a ker je sreča na strani pogumnih, verjamemo, da nam bodo naklonjeni.

Brez ukrepov vlade bi imeli še več brezposelnih

Filip Šemrl

Koncern Kolektor bo letos predvidoma ustvaril 220 milijonov evrov prometa. Prvič je prodaja nekomutatorskih proizvodov preseгла prodajo komutatorjev. Prva polovica leta je bila glede prodaje porazna, v drugem polletju pa se je popravila, tako da je bila podobna tisti v prvem četrtletju lanskega leta, ko o krizi še ni bilo govora. Da koncern ni posloval z izgubo, gre zahvala različnim ukrepom, predvsem zmanjšanju stroškov, znižanju plač, izkoriščanju instituta skrajšanja polnega delovnega časa. Vse naštetu in še kaj drugega je omogočilo, da koncern ni odpuščal. Letos je koncern prvič v petnajstih letih prejel nepovratna sredstva za razvoj, in sicer v vrednosti 7,5 milijonov evrov. Kolektor bo tudi letos ustvaril nekaj dobička. Za naložbe je namenil 13 milijonov evrov, za 11 milijonov jih je še v teku. Prihodnje leto naj bi koncern prodal za 250 milijonov evrov.

klosti podvrženo strogo namenski porabi – razvoju, medtem ko se je veliko slovenskih družb zadolževalo za prevzeme in zastavljalo deleže v prevzetih družbah. Danes so taka podjetja pod težkim pritiskom dodatnega zadolževanja ter nezmožnosti izpolnjevanja kreditnih zahtev bank. Svoje napačne poteze, torej neustrezno zadolževanje, pa prikrivajo s prevračanjem krivde na politiko slovenske vlade. Kot že tolikokrat doslej želijo svoje napačne poslovne odločitve v preteklosti zopet so-

Nekaj skopih podatkov priča, da je koncern v kondiciji. Kaj bi se lahko zgodilo, če ne bi bili priča njegovi finančni trdnosti?

V Sloveniji imamo veliko število gospodarskih družb, ki so v gospodarsko krizo vstopile z bistveno slabšo finančno trdnostjo kot koncern Kolektor. Vsa ta podjetja opravljajo svojo dejavnost in jim kratkoročno to ne bo povzročilo večjih težav. Osnovno vprašanje, ki se postavlja, je v možnostih, ki jih imajo družbe pri financiranju razvojnih projektov. Tu se začnejo kazati razlike in dolgoročno se bodo te

med družbami povečale. Res je, da je koncern Kolektor pridobil nepovratna sredstva za financiranje razvojnih projektov, vendar so ti projekti nastajali kar nekaj let in zelo dobro za Kolektor pravi čas dozoreli in bili sprejeti tudi pri znanih svetovnih družbah, kot so Robert Bosch, Continental, Brose, Valeo, Hella itd.

Finančna trdnost koncerna Kolektor nam daje gospodarsko prednost pri pridobivanju dolgoročnih virov pri bankah, saj danes v celoti izpolnjujemo kreditne zahteve "covenants" bank. Pri tem želim povedati, da je bilo zadolževanje koncerna v prete-

cializirati z davkopačevalskim denarjem.

Dobro leto je minilo, odkar je delo prevzela nova vlada. Javnomenjske podpore ima vse manj, strokovnjaki (Kline, Makarovič, Mramor in drugi) so vsi po vrsti razočarani nad njenim delom, saj menijo, da se ni znala soočiti s težkimi problemi, da se ne more dokopati do njihovega bistva in da ne vztraja do končne rešitve. Edino, kar ji štejejo v dobro, so ukrepi za zmanjšanje števila brezposelnih,

je pa težko reči, koliko časa bodo ti ukrepi imeli kakšen učinek. Skratka, če bi bila bolj odločna, tudi BDP ne bi padel za toliko (9 odstotkov, op. ured.), kot je. Strokovnjaki menijo, da bo vseeno zdržala do konca svojega mandata, ker si preprosto želi vladati. Ker je bil koncern prvi, ki je opozarjal na prihajajočo gospodarsko krizo in v zvezi z lajšanjem bremen tudi predlagal vrsto ukrepov, me zanima, kakšno je danes vaše stališče glede dela vlade?

Močna usmerjenost slovenskega gospodarstva v izvoz, predvsem v države EU, kaže na to, da je zelo pomembno, kakšne ukrepe sprejmejo vlade naših največjih gospodarskih partneric, torej Nemčije, Italije, Francije, Avstrije itd. To se je pokazalo tudi v zadnjih mesecih, ko so se kot posledica kratkoročnih gospodarskih ukrepov v začetku tega leta povečala naročila tudi za slovenska podjetja. Tako bo tudi v bodoče. Slovenija je članica Evropske unije (v nadaljevanju EU), struktura in velikost proizvodnje nista obremenjujoči za celotno gospodarstvo EU. Uspešna in dobra podjetja so bila, so in bodo sposobna prodati kapacitete kupcem na trgu EU, deloma pa na novo poiskanih trgih. Vlada Slovenije je reagirala na finančno, naročniško krizo predvsem s socialnega vidika. V primeru, da institut "financiranja skrajšanega polnega delovnega časa" ne bi bil sprejet, bi imeli danes več kot 10 % dodatno brezposelnih. Poleg tega se bo kriza nadaljevala tudi v začetku leta 2010, zato je potrebno dodatne ukrepe pripraviti za leto 2010, ki pa so danes v fazi priprave. Vsekakor bo potrebno delati na:

- fleksibilnosti delovne zakonodaje (obstoječi model je okoren in ne zagotavlja potrebne učinkovitosti že tako stare industrije),
- prostovoljni participaciji zaposlenih v dobičku z upoštevanjem cedularne obdavčitve udeležbe zaposlenih na dobičku podjetij,
- usklajevanju javne porabe s prihodkovno stranjo proračuna in še dovoljene dodatne zadolžitve države. Pri tem je potrebno izpostaviti, da je neto dolg države v letih 2004–2008 porasel s praktično 0 evrov na več kot 9 milijard evrov, skupen dolg Slovenije pa z 20 milijard evrov na okrog 40 milijard evrov. Poleg tega zadolžitve ni bila porabljena predvsem za razvoj in bodočo rast, ampak v veliki meri za potrošnjo. Ceno za tako obnašanje pa bomo plačevali še veliko let.

Mineva približno desetletje procesa diverzifikacije proizvodnih programov in prevzemov (akvizicij). Kakšen bi bil

danesh Kolektor, če se tega ne bi lotili?

Konec prejšnjega desetletja sem, tu govorim dejansko v prvi osebi, začel proces diverzifikacije koncerna, ki je šel v dveh smereh:

- v prevzeme novih proizvodnih programov,
- v iskanje naših kompetenc in na podlagi teh v iskanje novih produktov, ki bi povečali organsko rast koncerna.

Sprememba poslovnega modela je trajala več kot 10 let in danes imamo rezultat. V letu 2009 bomo v koncernu Kolektor prodali 120 milijonov evrov nekomutatorskega programa in 100 milijonov evrov komutatorskega programa. Večji del nekomutatorskega programa izhaja iz prevzetih podjetij, priznam pa, da že dosegamo organsko rast na produktih, ki so plod lastnega razvoja. Organska rast je skromna, najpomembnejše

gospodarske krize postavili strategijo, ki temelji na treh stebrih:

- avtomobilski industriji,
- hišni tehniki,
- industrijski tehniki.

Med obstoječimi družbami koncerna Kolektor se išče sinergija v smislu povečanja učinkovitosti. Prav tako se pri prevzemih odločamo za podjetja, ki se bodo lahko vključila v enega od navedenih stebrov, pri izboru produktov pa se iščejo izdelki, ki nam zagotavljajo višjo dodano vrednost od sedanje.

Zelo malo jih je, ki bi bili zadovoljni s svojimi plačami. Za zaposlene v Kolektorju to že velja. Doslej se še ni zgodilo, da v svojih zahtevah ne bi bili uspešni. Pritisk izvajajo po različnih poteh, nazadnje so to počeli prek sin-

pa je, da se je začela. Če se torej ne bi lotil prenove poslovnega modela, bi danes imeli 100 milijonov evrov letne prodaje.

Po letih "tipanja" ste oblikovali ponudbo, za katero lahko rečemo, da dejansko izkorišča sinergije znotraj koncernovih družb in jih dela navzven prepoznavne. To se že pozna, še bolj pa se bo zagotovo poznalo na prihodku koncerna. Verjetno boste v prihodnje še utrjevali doseženo?

V letu 2008 smo pred nastopom finančne

dikata, ki sicer ne združuje vseh, je pa učinek v končnem za vse enak. Sicer bi slednje kazalo prej nasloviti na sindikalno vodstvo, pa vendar. Opazovalec od zunaj dobi vtis, da Kolektorjevo vodstvo vedno popusti in da izplačilo plač sploh ni odvisno od rezultatov poslovanja. Kaj pa v primeru, da ne bo več od kje vzeti?

Koncern Kolektor nima razloga, da bi popuščal. Poskušamo razumeti tudi drugo stran in se prilagajamo. Naša želja je, da imamo motivirane sodelavce, čeprav se

morajo tudi zaposleni zavedati razmer, s katerimi se danes srečujemo na tržišču (predvsem z vstopom okoli 10 resnih kitajskih konkurentov v našo panogo, ki so nam zelo znižali cene – tudi do 30 %). Plače zaposlenih so realno vedno rasle (ne tako, kot v prejšnjem desetletju), to pa tudi pomeni, da se je novo ustvarjena vrednost razdeljevala vedno tako v korist dela kot kapitala. V zadnjih dveh letih pa se porazdelitev novo ustvarjene vrednosti giblje bolj v smeri dela kot kapitala.

Da se nam ne bi zgodilo, da ne bi imeli več od kje vzeti, moramo poskrbeti za učinkovitejše delo, s čimer ohranjamo splošno donosnost in tržišča. V primeru, da ne bo možno slediti zahtevam kupcev po naknadnem zniževanju cen, se bo koncern Kolektor s posameznimi programi umaknil s trga. To pa pomeni večjo brezposelnost. Take nevarnosti obstajajo, naša

naloga pa je, da se jim izognemo. Potreben je dialog, enostranske poteze pa lahko nastanek teh nevarnosti pospešijo. Verjamem, da se to ne bo zgodilo. Zbiranje podpisov med zaposlenimi in nagovarjanje k stavki je ena najslabših poti, ki si jih kdorkoli lahko privoščijo v našem podjetju. O tem je potrebno razmisliti. Pa tudi o ločevanju zaposlenih na tiste, ki so člani sindikata, in tiste, ki to niso, ter o nagrajevanju članov sindikatov. Uprava takih potez ne bo podpirala in osebno sem nad takim dejanjem in razmišljanjem zelo razočaran. Koncern Kolektor ima razvito delavsko delničarstvo, delničarji pa smo tisti, ki smo bili zaposleni v Kolektorju v začetku prejšnjega desetletja – po letu 1990. Leta 2002 bi pri odkupu 51-odstotnega deleža od Kirkwood Industries to lastništvo lahko koncentrirali v tedanje poslovodstvo. Tega nismo storili, ampak smo prenesli vseh 51 % na

FMR d. d. in Fond d. d. in s tem ohranili delavsko lastništvo. Upravljanje s takim lastništvom je in tudi bo veliko težje, kot pa če bi bilo koncentrirano v nekaj osebah.

V odprtem pismu spodnjeidrijske krajevne skupnosti so zapisali, da so zaradi nesposobnosti struktur, ki dva mandata stojijo za županoma in prednostno skrbijo za lastni interes, izgubljena naslednja štiri leta. Niso sicer zapisali, koga imajo v mislih, toda brez sprenevedanja lahko trdimo, da letijo strelice na Kolektor, saj sta zadnja dva idrijska župana pred tem delala v koncernu.

Okolje, v katerem delajo in živijo zaposleni, se je v zadnjih osmih letih spremenilo tako, kot se prej ni v dvajsetih letih. Uspeh nekaterih je lahko neuspeh drugih. Ko se pogovarjam z zunanjimi obiskovalci, nam njihova priznanja o pozitivnih spremembah v Idriji veliko pomenijo. Začuden so, kako nam je uspelo v tako kratkem času spremeniti podobo Idrije. Obstajajo tudi druga mnenja, ki so kritična, a če so konstruktivna, jih je potrebno analizirati in jih upoštevati. Vemo pa, da je za svojo nesposobnost vedno možno iskati krivico izven sebe. Zato me take izjave ne presenečajo, saj jih poznamo tudi z drugih področij. Naša želja je, da se iščejo sinergije v korist kompleksnejšega razvoja okolja, ne pa sinergije po meri enega človeka.

Kaj bo tisto, kar lahko okolje pričakuje v prihodnjem letu ali letih od Kolektorja, ne glede ali bo župan še iz vaših logov, ali ne, če sploh to igra kakšno vlogo pri odločitvah?

V naslednjih letih moramo dokončati še nekaj projektov, med njimi sta hotel Jožef ter 1. faza Doma upokoјencev. Oba projekta sta pripravljena in naj bi bila zaključena predvidoma do konca drugega leta. Skupaj z investitorji za trgovino pripravljamo projekt garažne hiše na lokaciji Barbara. To je del, ki ga bo prispeval koncern Kolektor, poleg tega pa obstajajo še projekti župana, ki bodo usklajeni z ostalimi krajevnimi skupnostmi. Ker so sredstva omejena, ne moremo pričakovati izpolnitve vseh želja. Vendar če so občani Idrije objektivni, bodo tudi sami priznali razvojni napredek občine Idrija in prispevek, ki ga naša družba daje temu okolju.

Za konec pa samo še, kaj želite ob koncu leta sporočiti našim bralcem?

Ob tej priliki želim vsem zaposlenim, upokoјencem, poslovnim partnerjem in njihovim družinam vesele in srečne božične praznike, v prihodnjem letu pa veliko zdravja in uspeha.

Lastnina na Hlevišah

Zoran More

V Planinskem društvu (PD) Idrija si že nekaj let prizadevamo, da bi s Planinsko zvezo Slovenije (PZS) uredili zemljiškoknjižne razmere na Hleviški planini, kajti le-ta je uradna lastnica nepremičnin na tej planini, vpisanih pri zemljiškoknjižnem vložku št. 25 k. o. Čekovnik.

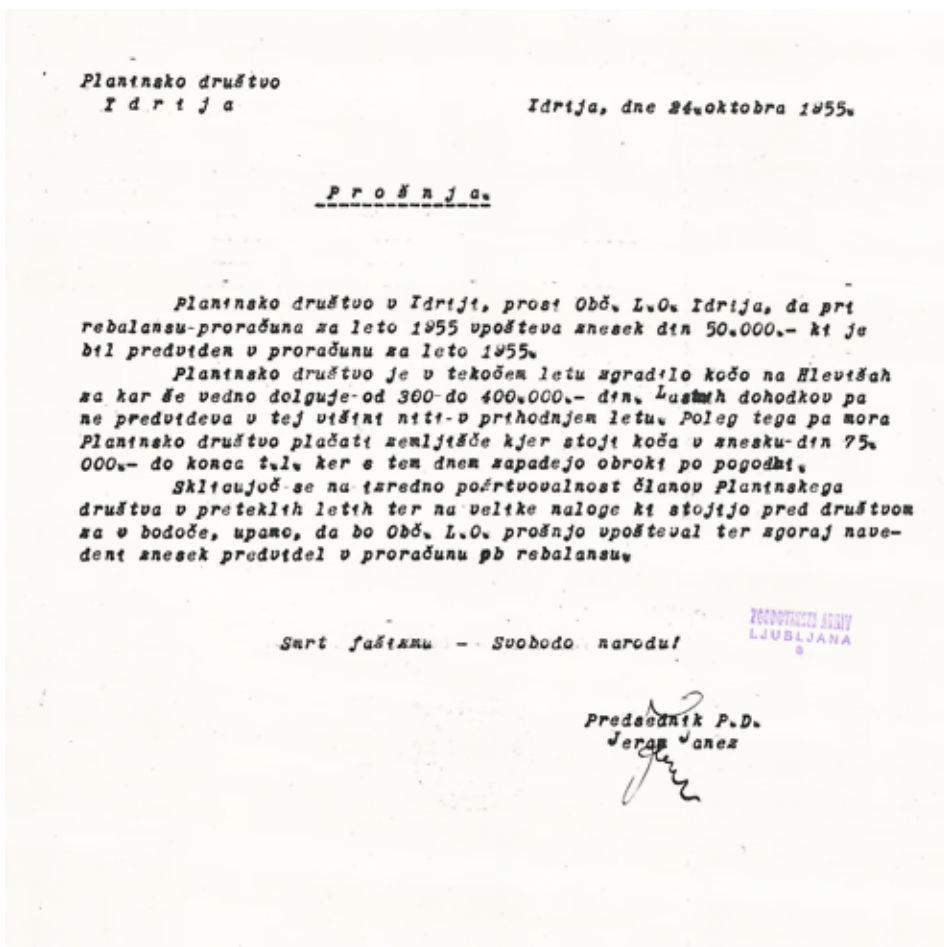
Leta 2003 nam je PZS poslala v podpis Pogodbo o uskladitvi zemljiškoknjižnega stanja z dejanskim. Predlog delitve po tej pogodbi je: koča in funkcionalno zemljišče bi bilo 90 % v lasti PD Idrija, 10 % bi ostalo v lasti PZS. Preostalo zemljišče na planini pa bi ostalo stoodstotno v lasti PZS. Takratni predsednik PD Idrija, g. Branko Vidmar, pogodbe ni podpisal, saj se Upravni odbor PD Idrija s predlagano delitvijo ni strinjal. To so bila leta obnove koče na planini in zadeva je ostala malo "ob strani".

Oktober 2007 smo poslali na PZS naš predlog uskladitve zemljiškoknjižnega stanja, v katerem se strinjamo z delitvijo koče in funkcionalnega zemljišča, ostalo zemljišče pa bi želeli imeti v stoodstotni lasti.

Pod sedanjo kočo namreč stoji (zaenkrat še) prvotna hleviška koča, ki propada in predstavlja nevarnost, da se podre. Na tem mestu bi radi postavili – ob podpori Občine Idrija – nov objekt, namenjen planinskemu turizmu. Vsi vemo, da v naši okolici primanjkuje prenočitvenih zmogljivosti in to bi bila dodatna ponudba na tem področju. Pogoj za gradnjo pa je lastno zemljišče.

PZS na naš predlog ni odgovorila, zato smo zadevo izpostavili na srečanju predstavnikov PZS in posoških planinskih društev aprila 2008 na Colu. Predsednik PZS, Franc Ekar, nam je obljubil odgovor do konca maja. Ker ga ni bilo, smo na našo urgenco odgovor le prejeli sredi junija, z razlago, naj naš predlog dodatno utemeljimo. 1. 7. 2008 smo dopolnjeni predlog poslali na PZS in Gospodarsko komisijo (v nadaljevanju GK) pri PZS, potem pa zopet ni bilo odgovora.

V aprilu 2009 smo spet imeli srečanje predstavnikov PZS s posoškimi planinskimi društvi, tokrat na Hlevišah. Franc Ekar nam je tedaj obljubil, da bomo dobili s PZS do konca maja vabilo na sestanek, kjer se bomo dogovorili o "naši problematiki". Predsednik Meddruštvenega odbora Posočje (MDO), Gregor Rupnik, je glede reševanja tega problema večkrat poslal elektronsko pošto predsedniku in pod-

predsedniku PZS, zgodilo pa se še vedno ni nič. Vedno so prihajali nazaj le neki izgovori in prelaganje odgovornosti na sekretarja PZS, na predsednika GK ... Prišel je mesec oktober, ko je GK le obravnavala naš predlog, a uradnega odgovora še nismo prejeli. Neuradno smo izvedeli, da dokončnega sklepa o delitvi niso sprejeli, ker morajo preveriti še nekaj "zadev".

Medtem smo brskali po arhivu in našli dokaze, da je PD Idrija leta 1955 kupilo zemljišče na Hleviški planini s svojimi sredstvi (75.000 din). Smatramo, da je bila takrat družbena ureditev taka, da PD ni moglo (smelo) kupiti zemljišča na svoje ime, ampak je kot kupec na kupoprodajni pogodbi za nakup zemljišča napisana PZS.

Pogodbo pa je podpisal takratni predsednik PD Idrija, g. Janez Jeram. Posledično je torej lastnik vseh nepremičnin PZS, čeprav zanje ni dala nobenih sredstev, ne pri gradnji koče ne pri kasnejših obnovah. Vsa dela so bila narejena s prostovoljnimi delom prizadevnih članov in ljubiteljev Hleviških planin, z materialno in finančno pomočjo raznih donatorjev in Občine Idrija. Ta naša "problematika" je prav podobna denacionalizaciji ... PD Idrija bi torej rado dobilo nazaj samo tisto, kar je pred 54 leti kupilo. Končno smo 16. 11. 2009 prejeli vabilo g. Ekarja na sestanek predstavnikov PD Idrija, Občine Idrija, predsednika MDO Posočje s predstavniki PZS v Ljubljano.

Oktober, november 2009

1. oktober – Veljati so začele nove cene odvoza komunalnih odpadkov iz cerkljanske in idrijske občine. Te so za gospodinjstva za 1,79 krat višje od dosedanjih. Podražitev je posledica zaprtja komunalne deponije idrijske Komunalne v Raskovcu in odvažanja komunalnih odpadkov na logaško deponijo v Ostrem vrhu. Višje cene niso samo posledica daljše vožnje, temveč ta vključuje tudi stroške monitoringa na logaški deponiji, ustreznih garancij in državne takse za obremenjevanje okolja.

8. oktober – V idrijskem vrtcu so ob zaključku spomladanskega vpisa otrok zabeležili precej več potreb, kot je dejansko na voljo prostih mest. Med aprilom in septembrom so namreč starši v Vrtec Idrija, ki združuje oddelke na petih lokacijah – poleg dveh v Idriji, še v Spodnji Idriji, Godoviču in Črnem Vrhu – vpisali še 23 otrok, ki trenutno še ne izpolnjujejo starostnega pogoja, to je 11 mesecev, vendar bo večina to starost v prihodnjih mesecih dopolnila. Zato bodo s 1. januarjem v enoti Za gradom odprli nov oddelek prvega starostnega obdobja.

14. oktober – Idrijska občina je v obsežen projekt z Italijo Mirbis, s katerim naj bi zagotovili trajnostno gospodarjenje s povodjem reke Soče, prijavila obnovo sedmih visečih mostov na območju Krajinskega parka Zgornja Idrijca. Slednji bo eden od šestih pilotskih območij, ki bodo na lokalni ravni predstavljala sestavni del projekta, v katerem bosta sodelovali z naše strani Goriška statistična regija in dežela FJK na italijanski strani. Koliko evropskega denarja bodo partnerji uspeli pridobiti, bo znano spomladi.

18. oktober – V krajevni skupnosti Bukovo gradijo večnamenski objekt, v katerem bodo svoje prostore našli gasilci, krajevna skupnost in domače turistično društvo. V objektu bo velika dvorana, ki jo bodo

uprabljali za vaške prireditve. Letos so za dela že porabili več kot 100.000 evrov, ki so jih prispevali cerkljanska občina, krajevna skupnost Bukovo–Zakojca, gasilci in donatorji, krajani pa so prispevali z delom. Ko bo objekt oktobra prihodnje leto končan, bo stal okrog 250.000 evrov.

20. oktober – Likovno društvo Cinober je v sodelovanju z Mestno knjižnico in čitalnico v Mestni galeriji odprlo razstavo del, ki so nastala na letošnjem Ex-temporu Cinober 09. Udeležili so se ga slikarji iz sedemnajstih slovenskih krajev in gostja iz italijanske Gorice.

30. oktober – V dneh pred 1. novembrom v spomin na mrtve v naših krajih potekajo številne komemorativne svečanosti. Nekatere med njimi že tradicionalno organizira borčevska organizacija Idrija–Cerkno. Prva med njimi je bila na partizanskem grobišču na Vojsčici, kjer je pokopanih 305 partizanov, ki so padli na vojskarski planoti v zadnji sovražnikovi ofenzivi na enote IX. korpusa.

2. november – Društvi rejcev drobnice Zgornjega Posočja in Idrija–Cerkno sta v cerkljanskem hotelu pripravili brezplačni kuharski tečaj priprave jedi iz mesa drobnice, ki ga je vodil svetovalec za kulinariko

v javnem gospodarskem zavodu Brdo pri Kranju, priznani kuharski mojster Robert Mrzel. Na tem območju po njegovem meso drobnice najbolj pogosto uporabljajo za pripravo bakalce, ki gre odlično z idrijskimi žlikrofi. Tokrat pa je kuharski mo-

jster z dvanajstimi sodelujočimi gostinskimi ponudniki, kuharji, vodji kuhinj in tudi kmetovalci, pripravil deset jedi v hotelski kuhinji glavne kuharice Metode Pirih.

10. november – V okviru informativnega koticčka Centra za informiranje in poklicno svetovanje so na sedežu Idrijsko–Cerkljanske razvojne agencije ICRA v Idriji odprli poseben koticček za brezposelne. Namenjen je vsem brezposelnim, še posebej pa tistim, ki so to postali po daljšem obdobju zaposlenosti in se doslej s tem problemom še niso nikoli srečali, in tistim, ki ne vedo, kako se soočiti z iskanjem nove zaposlitve.

13. november – Članom sindikata SKEI so se s stavko pridružili tudi zaposleni v Hidrii Rotomatiki. V Kolektorju in na Eti niso stavkali, ker sta se poslovodstvu omenjenih družb pred tem s sindikatoma uspela dogovoriti o povišanju plač.

20. november – Malo je slovenskih župnij, ki se lahko pohvalijo s kronikami. V župnijski cerkvi v Ledinah so predstavili svojo, ki jo je pred več kot sto leti začel pisati takratni župnik Janez Jelenc. Večjih želja od te, da dogodki ne bi šli v pozabo, ni imel. Njegovo delo so nadaljevali duhovniki, ki so se v Ledinah zvrstili za njim. Na omenjeno kroniko je ob zbiranju gradiva za žirovsko župnijsko kroniko naletela dr. Marija Stanonik. Največ zaslug, da so se uspeli prebiti skozi Jelenčevo besedilo, je imela Anica Govekar, ki ga je tudi prepisala. Zgodilo se je tako, da Ledinci zdaj župnijsko kroniko že imajo, Žirovci pa še ne.

Iz preteklih let...

Ildrija bo imela stadion

Na Vojskem bo stekla žičnica, v Črnem vrhu pa naj bi uredili zalet na skakalnico – Rezultati nabiralne akcije

V Ildriji so septembra začeli obsežna dela za popolno preureditev in razširitev dose- danjega nogometnega igrišča. V prihodnje bodo tu razen povečanega nogometnega igrišča tudi potrebne atletske naprave in steza za atletska tekmovanja in prireditve sploh. Glavna zemeljska dela so bila opravljena z buldožerom, vse ostalo pri izgradnji, kjer ni treba kvalificiranih ljudi, pa bodo opravili s prostovoljnimi delom. Izgradnja stadiona, ki jo vodi tehnična komisija občinskega sveta za telesno vzgojo, se ugodno odvija in bodo zemeljska dela predvidoma končana do konca leta.

Še bolj privlačno za vse ljubitelje belih poljan nameravajo napraviti tudi Vojsko, kjer so idealni pogoji za razvoj zimskega športa. Delavni idrijski smučarji ob pomoči rudnika že delajo za to, da bodo pred koncem leta zgradili žičnico do najprikladnejšega mesta za spuste. Planinci pa si prizadevajo bolje urediti planinski dom, v katerega so že namestili tudi televizor, ki obiskovalce doma neposredno veže z ostalim svetom.

Marljivi delavci na področju telesne vzgoje in športa so aktivni tudi pri razvijanju sanjstva, ki je v Ildriji že pravi vseljovski šport. V ta namen delajo na tem, da bi trajno zavarovali nevaren ovinek nad Peklom, kjer so vsako leto sanjške tekme in ga je bilo treba vedno znova zasolino zavarovati, da ni kdo zdrknil v prepad. V Črnem vrhu pa menijo urediti zalet na skakalnico. Izvedba tega pa je, kakor smo zvedeli v Ildriji, odvisna predvsem od pobude in pripravljenosti krajevnih činiteljev, ki jim je naložena skrb za telesno vzgojo naših ljudi.

Obnovili in preuredili bodo tudi staro zgradbo ob letnem igrišču sredi Ildrije, v kateri nameravajo urediti slačilnice, prostor za igranje pingponga in druge društvene prostore.

Za te objekte bodo porabili pretežni del sredstev, zbranih v letošnji nabiralni akciji, ko so kolektivi in posamezniki v občini prispevali za razvoj telesne kulture nad 3,5 milijona dinarjev, nekaj pa tudi v materialu in delovnih obveznostih. Prvotno so sicer delali na tem, da bi z zbranimi sredstvi začeli graditi kopalni bazen, ki si ga vsi Ildrijčani najbolj želijo. Toda, ko so ugotovili, da za izgradnjo tega objekta ni dovolj sred-

stev, čeprav so se tudi rudarji in nekateri drugi kolektivi obvezali, da bi za izgradnjo bazena prispevali po dva delovna dneva, so gradnjo tega za Ildrijo res potrebnega objekta, odložili, zbrana sredstva pa bodo porabili za druge prav tako potrebne športne objekte.

Je

Primorske novice, 18. 11. 1959

Spodnje mesto bo kmalu dobilo drugo podobo

Načelnik oddelka za gospodarstvo ObLO Cvetko Šulgoj – Tovarno pohištva "22. julij" bomo naslednje leto obnovili. Porabili bomo 200 milijonov dinarjev, tovarna pa bo lahko izdelala letno pet do šest tisoč spalnic. Tudi tovarna elektro termičnih aparatov ETA v Cerknem lepo napreduje, tako da računajo na pol milijarde skupnega dohodka v letu 1960. Naslednje leto bo zgradilo nove delavnice tudi obrtno podjetje Simplex. Seveda pa ne smemo pozabiti na obnovo rudnika – sicer pa vam bodo raje sami povedali. Letos je bilo vseljivih 20 stanovanj, gradijo pa jih še 66. Te dni urejemo tudi dva nova lokala za drogerijo in trgovino tekstilne konfekcije. Upajmo, da bosta gotova že ta mesec. Letos smo asfaltirali 10 kilometrov republiške ceste iz Ildrije do sredine soteske Zale in prispevali 50 odstotkov denarnih sredstev. Seveda bi radi asfaltirali cesto do občinske meje in naprej proti Kalcam – potrebovali pa bi 74 milijonov dinarjev. Tam, kjer stoji danes opuščena zbiralnica rudnika, bomo zgradili tri stanovanjske bloke s 50 stanovanji, v pritličnih prostorih pa bodo trgovski lokali, kavarna, tržnica in avtobusna postaja, malo naprej pa še dom Partizana in letno kopališče. Tako bo spodnji del mesta dobil kaj kmalu drugačno podobo. Še nekaj: na Vojskem, v Črnem vrhu, Ledinah in Doleh bomo uredili 4 pitališča za govejo živino, ki bodo za začetek lahko pitala 170 glav.

Inženir MILOŠ ŠULIN: Topilnica rudnika stoji na tem mestu že od l. 1879. Sedanje peči so zastarele. Po vojni smo sicer peči delno obnovili tako, da imamo sedaj za predelavo drobne rude peči enotnega tipa, za predelavo grobe rude pa imamo stare peči, ki že delajo od leta 1880 s slabim izkoristkom, zato jih bomo zamenjali z moderno rotacijsko pečjo. Pogodbo smo že sklenili z milansko tvrdko SAIMA, ki bo peč dobavila

do decembra 1960. Tako bomo povečali zmogljivost topilnice.

Delo, 16. 11. 1959

Uspešno delo aktivov mladih združnikov

Med najboljšimi na Goriškem
Dole, Ledine in Črni vrh

Med 24 aktivih mladih združnikov, kolikor jih je že na Goriškem, so najboljše delovni v občini Ildrija. Za zgled in spodbudo ostalim, kako naj delajo v skladu z razmerami, posredujemo našim čitateljem in drugim bralcem uspehe treh najboljših aktivov mladih združnikov.

Visoko v idrijskih hribih leži prijazna vasica Ledine. Aktiv mladih združnikov iz te vasi je organiziral gospodarsko kmetijsko šolo za vaško šolsko mladino in zagotovil udeležbo. Mladi združniki, so bili med drugim najbolj marljivi slušatelji te šole, katero so vsi z uspehom dokončali. Spomladi so že uredili poskusni nasad jagodičevja in posadili 2 tisoč sadik žlahtnih malin. Razen tega so izvedli gnojilne poskuse ter pomagali zadrugi trositi umetna gnojila na njenih obdelovalnih površinah. Poleti so organizirali uspelo tekmovanje mladih koscev in grabljic. V tekmovanju spoznavajmo svet in domovino, ki je bilo v Medani v Goriških Brdih, pa so odnesli prvo mesto.

V Dolah nad Ildrijo so bili mladi združniki prvi pobudniki za uveljavljanje združnega proizvodnega sodelovanja na vasi. Starejši združniki so bili namreč precej nezaupljivi do združnega sodelovanja v pridelovanju krme ter pitanju goveda in prašičev. Nasprotno pa se je mladina navduševala za to akcijo. Z njeno pomočjo je zadruga uresničila svoj načrt.

V Črnem vrhu nad Ildrijo so v aktivu mladih združnikov predvsem mlada dekleta. Te so se posvetile predvsem reji malih domačih živali. Uspehe so dosegle tudi v pridelovanju krompirja. Sedaj pa se ogrevajo za organizacijo gospodinjskega tečaja, katerega so pripravljale že lani, a ga niso uspele uresničiti zaradi pomanjkanja kadra. Letos upajo, da bodo za to le pridobile gospodinjsko učiteljico.

Jp

Delo, 23. 10. 1959

Ob 250-letnici rojstva dr. Vincenca Kerna

Janez Kavčič

Znameniti kirurg in zdravnik, ki si je pridobil laskavi vzdevek "revolucionar v kirurgiji", je davnega leta 1802 v Idriji izvajal očesne operacije. Med pomembnimi jubileji in obletnicami, ki se jih bomo v Idriji spominjali prihodnje leto, velja že v januarju 2010 opozoriti na izjemno osebnost, trajno zapisano v zgodovini idrijskega zdravstva. V mislih imamo dr. Vincenca Kerna, vrhunskega strokovnjaka, ki je pred 200 leti spadal med najvidnejše medicinske specialiste v prostranem habsburškem cesarstvu. Oglejmo si na kratko njegovo strokovno in poklicno kariero ter njegovo delovanje v Idriji leta 1802.

Dr. Vincenc Kern, ki je bil po izročilu slovenskega rodu, se je rodil 20. januarja 1760 v Gradcu, kjer stoji tudi njegov spomenik. Študiral je v Salzburgu, Trstu in Benetkah, opravil leta 1784 magisterij iz kirurgije in porodničarstva, leta 1789 pa doktoriral iz kirurgije na dunajski univerzi.

Po začetnem delovanju na Dunaju je leta 1797 prišel v Ljubljano in tu ostal do leta 1805. Služboval je kot profesor na mediko-kirurškem liceju, ki bi ga lahko šteli za predhodnika današnjega fakultetnega medicinskega študija. Na liceju je dr. Kern predaval kirurgijo, anatomijo in porodničarstvo. Osemletno ljubljansko obdobje je bilo zanj zelo pomembno, saj je leta 1799 doktoriral še iz medicine in leta 1801 uvedel na Kranjskem cepljenje otrok proti črnim kozam. Za novo metodo zdravstvene preventive je uspel pridobiti večino zdravnikov v deželi in tako odločilno pripomogel k hitremu zmanjšanju umrljivosti otrok v naših krajih, med drugim tudi v Idriji. Iz Ljubljane je odhajal še na dodatne specializacije v Italijo in istočasno pisal strokovne razprave. Zaradi njegovih izjemnih sposobnosti so dr. Kerna premestili v cesarsko prestolnico, kjer je nadaljeval s prvorazredno strokovno in službeno kariero. Takoj leta 1805 je postal profesor na dunajski medicinski fakulteti in v velemestni javnosti zaslovel kot najuglednejši dunajski kirurg. Kmalu je prevzel vodenje operaterskega inštituta, ki je uvajal napredne reforme kirurgije ne le v avstrijskih, ampak tudi v nemških deželah. Cesar Franc I. je leta 1815 dr. Kerna povzdignil za svojega osebnega kirurga in ga pozneje imenoval še za prodekana medicinske fakultete. Dr. Kern, ki so ga poznavalci stroke imenovali "revolucionar v kirurgiji", je umrl 16. aprila 1829 na Dunaju. Leto dni po smrti so bila v zajetni knjigi objavljena njegova predavanja iz praktične kirurgije.

In zdaj nekaj besed o razmerah v idrijskem

zdravstvu pred prihodom dr. Kerna v Idrijo. Znano je, da se je v desetletju po letu 1785 zaradi trgovinske pogodbe s Španijo proizvodnja živega srebra v Idriji povzpela na 600 ton letno. Rudnik je zaposlil mnogo novih delavcev od blizu in daleč, zato so se v mestu poslabšale stanovanjske in higienske razmere, obolenost med prebivalstvom (merkuralizem, epidemije) pa se je izrazito povečala. Omenjene okoliščine so botrovale ustanovitvi zasilne rudarske bolnišnice, ki je začela poslovati konec leta 1787. Nameščena je bila v Šelštvu nad prizivnico in je premogla sprva dve, potem pa tri sobe. Ustanovo je upravljal kirurgov pomočnik (špitalski mojster), kateremu so kot strežniki pomagali rudarji, plačani iz blagajne Bratovske skladnice (Bruderlade). V bolnišnici je lahko ležalo največ do 25 obolelih ali poškodovanih delavcev naenkrat.

Priznati je treba, da je dvorna oblast – seveda zaradi finančnih interesov – v tistih časih poskrbela za kar solidno ureditev idrijske zdravstvene službe. Tako sta od konca 18. stoletja v Idriji ordinirala dva stalno nastavljena zdravnika (fizika), s katerima so sodelovali kirurg (ranocelnik) z dvema pomočnikoma, lekarnar z laborantom in strežnikom ter tri babice. Rudnik je plačeval vse zdravstvene uslužbenke, ki so nudili brezplačno pomoč rudarjem in gozdnim delavcem, nameščencem, upokojevcem in družinskim članom. Poudariti velja, da so bili tedanji idrijski zdravniki in kirurgi (nekateri tudi profesorji na ljubljanskem liceju) vsekakor dobro seznanjeni s takratnimi najsodobnejšimi dosežki medicinske teorije in prakse, rudniška uprava in dvorna oblast pa sta v znatni meri upoštevali njihove predloge in zahteve. V tej luči je razumeti tudi očesne operacije dr. Kerna v Idriji.

Pobudnika Kernovega prihoda v Idrijo – ob privolitvi rudarskega urada in dvorne ko-

Zdravnik in kirurg dr. Vincenc Kern (1760 - 1829)

more – sta bila vodilna idrijska zdravstvena uslužbenca, dolgoletni idrijski zdravnik dr. Blaž Hafner in dr. Anton Makovic, diplomirani kirurg, magister porodništva in pisec strokovnih priročnikov. Dr. Makovic, ki je bil pred službovanjem v Idriji deželni stanovski ranocelnik in predavatelj na liceju, je samokritično priznal, da očesnim operacijam ni kos. Za operaterja je predlagal dr. Kerna, ki je po mnenju današnjih zdravstvenih zgodovinarjev takrat najbrž edini na Kranjskem znal strokovno zanesljivo operirati očesno sivo mreno (katarkta) z odstranitvijo motne očesne leče (intrakapsularna ekstrakcija).

Kernove idrijske operacije, sprva načrtovane za konec leta 1801, so bile zaradi zamudnega dopisovanja med Idrijo, Ljubljano in Dunajem preložene na pomlad 1802. Ugledni kirurg je tako prispel v Idrijo v času velikonočnih praznikov in se mudil v Idriji prvič od 15. do 20. aprila, drugič pa od 26. do 29. maja. Obakrat je stanoval v tako imenovanem "zgornjem" ali "velikem" gostišču, saj so bile le tam na razpolago sobe za izbrane goste.

Zahtevni očesni kirurški posegi, pri katerih sta asistirala rudniška zdravnika in kirurg, so bili opravljeni v zgoraj omenjeni bolnišnici v Šelštvu. Dr. Kern je operiral dva rudarja – Jožefa Steinerja in Jerneja Albrechta, tri gozdne delavce – Jožefa Goljata, Matijo Logarja in Tomaža Žigona ter

starejšo rudarsko vdovo Barbaro Paliska. V poimenskem seznamu operirancev je dr. Kern zapisal, da je pri vseh šestih kandidatih operiral sivo mreno (graven Staar), ni pa podrobneje opredeljeval lečnih okvar pri posameznih pacientih. Idrijski zdravnik dr. Hafner je zatem 18. junija 1802 rudniški direkciji poročal, da so bile operacije Albrechta, Logarja in Žigona popolnoma uspešne, pri Steinerju in Paliskovi so bili rezultati zadovoljivi, le pri gozdnem delavcu Goljatu pa zaradi postoperativne infekcije vida ni bilo mogoče povrniti. Na Hafnerjev predlog so nato poročilo o očesnih operacijah v Idriji objavili tudi v ljubljanskem nemškem časopisu Laibacher Zeitung. Podobno kot danes so bili tudi nekoč tovrstni specialistični kirurški posegi razmeroma dragi, čeprav je treba poudariti, da naštetih idrijskih operirancov kot rudniški zavarovanci leta 1802 niso plačali ničesar. Dr. Kern je Žigona in Paliskovo velikodušno operiral zastonj, za ostale štiri paciente pa sta stroške enakomerno pokrili rudniška blagajna in Bratovska skladnica. Posamezna operacija je veljala 27 goldinarjev, kolikor naj bi po zagotovilu dr. Kerna znašala najnižja cena operacije sive mreke na enem očesu. Za primerjavo naj služi podatek, da je bilo takrat za 27 goldinarjev moč v Ljubljani kupiti 9 mernikov (skoraj 240 litrov) pšenice ali 80 litrov vina.

▲ Nekdanji ljubljanski licej, kjer je dr. Kern služboval od 1797 do 1805

Nedvomno je prav in potrebno, da si ob zanimivih zgodovinskih epizodah bistrimo spomin, ki je sicer danes pri (pre)mnogih ljudeh, ne glede na izobrazbo in poklicni status, nagnjen k pešanju in površnosti. Pokojni zaslužni raziskovalec idrijske zdravstvene zgodovine dr. Jože Pfeifer je zapisal (Idrijski razgledi, 1973, št. 3/4, str. 193): "Kernove očesne operacije v Idriji niso le zanimiv lokalni dogodek iz idrijske preteklosti. Po pričevanju idrijskega

zdravnika dr. Hafnerja in kirurga dr. Makovica takih operacij pri nas do takrat skoraj niso poznali. Torej lahko sodimo, da so bili Kernovi idrijski operiranci med prvimi osebami v naših krajih, pri katerih je bila strokovno in v dobršni meri tudi uspešno opravljena operacija sive mreke na očesu." In še post scriptum. Na vprašanje, ali se lahko današnja Idrija karkoli nauči iz izkušenj svoje preteklosti, naj iščejo in skušajo najti kvalificirane odgovore ustrezne stroke in službe.

Slovenska c. 039, 5281 Sp. Idrija
tel.: 05 372 80 16 / fax: 05 372 80 17
GSM: 041 624 182 / info@eragon.si, www.eragon.si

Naša ponudba:

- * Gorilniki na pelete Eragon 5/35 kW z dozirnimi sistemi.
- * Različni tipi kotlov, ki v kombinaciji z gorilnikom omogočajo tudi ročno kurjenje drv.
- * Različni tipi kotlov v kombinaciji z gorilnikom za namen kurjenja samo pelet.
- * Različni tipi zalogovnikov za pelete z dozirnimi sistemi.

Nudimo tudi industrijske kotlovnice na vse oblike lesne biomase različne vlažnosti in granulacije toplotnega razpona od 25 do 2200 kW.

Fenomen novoletnega koncerta na Dunaju

Domen Prezelj

Tradicija novoletnih koncertov na Dunaju sega v leto 1939. Zadnji decembrski dan tega leta je avstrijski dirigent Clemens Krauss z Dunajskimi filharmoniki izvedel koncert z deli skladateljev znamenite dinastije Strauss. Program novoletnih koncertov obsega dela Johanna Straussa st. (1804-1849), avtorja znamenite Radetzkyjeve koračnice, njegovih treh sinov Johanna (1825-1899), ki je avtor največkrat izvajanega valčka Na lepi modri Donavi, Josefa (1827-1870) in Eduarda (1835-1916) ter dela njihovih sodobnikov.

Prvi pravi novoletni koncert 1. januarja je bil leta 1941 v morda najbolj akustični dvorani na svetu, v Zlati dvorani dunajskega glasbenega društva. Kraussa – po vojni so mu zavezniki dvakrat prepovedali dirigiranje – je leta 1955 nasledil koncertni mojster dunajske filharmonije, znameniti violinist Willy Boskovsky (1909-1991), ki je kar 25 let zapored vodil novoletne koncerte tako, kot jih je za časa svojega življenja Johann Strauss ml. – z violino je stal pred orkestrom, dirigiral z lokom in zraven igral. Z nastopom Boskovskega se je leta 1955 začel tudi televizijski prenos novoletnih koncertov, ki kmalu postanejo največja manifestacija klasične glasbe na svetu. Od leta 1980 Dunajska filharmonija povabi medse najboljše svetovne dirigente. Kar šestkrat je bil na dirigentskem podiju Lorin Maazel, leta 1987 je čast pripadla skoraj osemdesetletnemu Herbertu von Karajanu, po dvakrat so koncerte vodili Claudio Abbado (1988, 1991), Carlos Kleiber (1989, 1992) in Nikolaus Harnoncourt (2001, 2003), štirikrat Zubin Mehta (1990, 1995, 1998, 2007) in Riccardo Muti (1993, 1997, 2000, 2004) in po enkrat Seiji Ozawa (2002), Mariss Jansons (2006), Georges Prêtre (2008) ter Daniel Barenboim. Dunajski filharmoniji bo na prvi dan novega leta 2010 po letu premora ponovno dirigiral Francoz Georges Prêtre. Vsako leto pripravljajo dunajski filharmoniki tri novoletne koncerte (karte stanejo od 30 € do 940 €, vendar so po večini razprodane že 2. januarja za naslednje leto ali za več let vnaprej). Najbolj prestižen je koncert 1. januarja, ki ga prenaša avstrijska televizija in ga je možno spremljati tudi na našem prvem televizijskem programu.

➤ Strauss je koncerte "dirigiral" z violinskim lokom in igral med skladbami solistične vložke. Pozneje je to prakso prevzel znameniti koncertni mojster dunajskih filharmonikov Willi Boskovski

➤ Skladatelj Johann Strauss je bil strasten ljubitelj biljarda. V velikem biljardnem salonu v svoji hiši je prirejal družabne večere

▲ Naslovna stran prve izdaje najbolj znane koračnice na svetu "Radetzky Marsch", Johanna Straussa st.

▲ Carlos Kleiber, dirigentski kolega Claudio Abbado ga je več kot upravičeno proglasil za največjega dirigenta 20. stoletja

Z Dunajsko filharmonijo so povezani tudi slovenski glasbeniki. Kar 22 let je bil njen član slovenski violinist Karel Jeraj. Diplomiral je na dunajskem konservatoriju in bil na avdiciji med 45 kandidati izbran za prvega violinista slovitega orkestra. Ob vrnitvi v domovino je Jeraj (mimogrede: poročen je bil s pesnico Vido Jeraj – Franico Vovk, ki je bila v drugem kolenu nečakinja Franceta Prešerna) postavil temelje orkestralne glasbe na Slovenskem, kar je privedlo do ustanovitve Slovenske filharmonije.

"Sem na pol Slovenec", je pred leti dejal "največji dirigent" vseh časov Carlos Kleiber (1930–2004), ki je dvakrat z neverjetnim uspehom dirigiral novoletni koncert dunajskih filharmonikov. S prvim nastopom leta 1989 je zaslužil toliko denarja, da mu ni bilo treba stopiti na koncertni oder naslednja tri leta. Kleiber se je rodil v Berlinu, zaradi nestrinjanja z nacistično Nemčijo je njegova družina emigrirala v Buenos Aires. Z bodočo soprogo, slovensko baletno plesalko Stanko Brezovar, se je spoznal v petdesetih letih v Düsseldorfu, kjer sta oba delovala v operi. V zakonu sta se jima rodila dva otroka (sin Marko in hči Lillian). Starša sta bivala med Bavarsko in Slovenijo in danes za vedno počivata v skupnem grobu v osrčju Slovenije, v vasi Konjšica, kjer je bila rojena Kleiberjeva žena in kjer sta v jeseni življenja kupila majhno hišo. Aristokratsko izobražen dirigent Carlos Kleiber je med šestimi jeziki, ki jih je govoril tekoče, obvladal tudi slovensko. Dirigiral je obema ljubljanskima orkestroma, in sicer Simfonikom RTV Slovenija leta 1981 in Slovenski filharmoniji leta 1997 ob evropskem mesecu kulture (v orkestru je tedaj pozavno igral Idričan Julijan Vidmar),

▲ Slovenski violinist Karel Jeraj, ki je v orkestru Dunajske filharmonije igral kar 22 let

vmes je leta 1983 obiskal tudi glasbeno zbirko Narodne in univerzitetne knjižnice, kjer si je ogledal Beethovnov 6. simfonijo s skladateljevimi lastnoročnimi opombami. Omenjeno simfonijo je Beethoven poslal ljubljanski Filharmonični družbi v zahvalo, ko je postal njen častni član.

"Neustavljivi glasbeniški elan, ki je vrel iz Kleiberjeve taktirke", kjerkoli se je že pojavil (dirigiral ni veliko, Leonardu Bernsteinu je nekoč dejal "v življenju bi najraje samo jedel, pil, počival, spal in se ljubil"), je gotovo skrivnost, ki se je ne da pojasniti. Ne da se pojasniti niti njegove misteriozne osebnosti, saj je večino svojega življenja

preživel na obrobju Münchna, odmaknjen od glasbenega sveta, brez telefona in brez lastnega agenta. Da je bil nekaj posebnega, najbolj zgovorno priča Kleiberjev posnetek Beethovnov 5. simfonije, ki jo izvajajo vsi, a vendarle nihče s toliko energije kot Kleiber. Kritik časopisa Time je ob tem zapisal: "Občutek je podoben, kot da bi nam Iliado bral Homer." Dolgoletni glasbeni direktor milanske Scale Claudio Abbado je v intervjuju leta 2007 Kleiberja proglasil za najpomembnejšega dirigenta 20. stoletja. In ta najpomembnejši dirigent je znal slovensko, poročen je bil s Slovenko, s katero sta skupaj pokopana v Sloveniji.

S FLEKSOM
ZA MLADE
DO NAGRADE

www.triglav.si/nagradnaigra

ŠE PREHITRO BODO ZRASLI

Z INVESTICIJSKIM ZAVAROVANJEM FLEKS ZA MLADE
ŽE DANES POSKRIBITE ZA NJIHOVO PRIHODNOST

Se tudi vam zdi, da najmlajši prehitro rastejo? Kot bi mignil, bo treba razmišljati o poklicu in poiskati nove odgovore. Koliko časa bodo iskali službo? Kaj bo, ko na vrata potrka ljubezen? Kaj ko štoklja prinese novo dete? Danes lahko le ugibamo, kam jih bodo popeljale njihove sanje, želje in življenje. Kot starši pa vemo in čutimo eno - želimo jim le najboljše. Ko bodo dopolnili 26 let ali pa že kakšno leto prej, jim bo še kako prav prišlo nekaj dodatne finančne varnosti. Da uresničijo svoje talente. Da postanejo res to, kar si želijo. Da potujejo. Da gredo na študij v tujino. Kot poročno darilo in življenjska popotnica. Da se bodo lažje odločali in zaživeli na svojem. Da bomo ponosni nanje. Da bo vse v redu.

Zato smo zasnovali investicijsko zavarovanje FLEKS ZA MLADE, ki vam bo s svojo prilagodljivostjo pomagalo, da se boste lažje pripravili in poskrbeli za njihovo prihodnost.

Gre za prvo pravo prilagodljivo zavarovanje za otroke, ki predstavlja dobro popotnico za vse življenje.

Privarčevana sredstva lahko na primer vašemu najmlajšemu namenite kot mesečno rento, enkratno izplačilo ali kombinirate oboje. Ob tem, da ste sami zavarovani življenjsko, vaš otrok pa nezgodno. Vse v skladu z vašimi skupnimi željami, načrti in zmožnostmi.

Za predstavitev zavarovanja na domu naročite zavarovalnega zastopnika oz. svetovalca prek spletne strani www.triglav.si/nagradnaigra in se potegujte za 3 privlačne nagrade.

FLEKS ZA MLADE

ZAVAROVALNICA TRIGLAV, D. D.

MODRA ŠTEVILKA
080 555 555

KOLEKTOR

Informator

ČASOPIS KONCERNA **KOLEKTOR** • December 2009

Podpis pogodbe SID Kolektor

Koncern Kolektor in Slovenska izvozna in razvojna banka sta začetek tega meseca v Idriji podpisala pogodbo o sofinanciranju razvojnih projektov na področju avtomobilske industrije v vrednosti 14,1 milijona evrov. V imenu SID je pogodbo podpisal direktor **Sibil Svilan**, v imenu koncerna pa njegov predsednik **Stojan Petrič**. Skupni imenovalec vseh Kolektorjevih projektov je prizadevanje za znižanje izpustov ogljikovega dioksida v okolje in večja energetska učinkovitost. Glavni izvršni direktor koncerna **Radovan Bolko** je ob tej priložnosti novinarjem pojasnil, za kaj bo koncern porabil posojilo, ki predstavlja okrog dve tretjini potrebnih sredstev za uresničitev šestih tehnično-tehnološko in ekonomsko zaokroženih podprojektov v koncernovih hčerinskih družbah, s čimer bodo izkoristili že obstoječe sinergijske prednosti. V igri je komutator z grafitno oblogo, ki omogoča pogon avtomobilov z alternativnimi in bio gorivi ter komutator za aplikacijo ustavi/spelji. Omenjena projekta sta tik pred industrializacijo, ostali pa so v razvoju, in sicer program hibridnih komponent, program dušenja elektromagnetnih motenj pri komutaciji univerzalnih motorjev, program komutator z grafitno oblogo generacije 5.2, program komutator za aplikacije ustavi/spelji, program nove generacije drsnih obročev ter program senzorike in plastomagnetov.

Program hibridnih komponent in podprojekt dušenja elektromagnetnih motenj pri komutaciji univerzalnih motorjev predstavljata nove razvojne rešitve skupine Kolektor, pri čemer je zlasti program hibridnih komponent zastavljen zelo široko in interdisciplinarno in ga zato lahko označimo kot strateškega za koncern.

Predsednik države dr. Danilo Türk je obiskal Kolektor Sinyung.....

2

- Predsednik države je bil na obisku v naši hčerinski družbi, tik preden je bila ta razglašena za Boschevega dobavitelja leta

V letu 2009 je bilo poslovanje koncerna v znamenju svetovne gospodarske krize.....

4

- Zadovoljni smo, da sicer manj uspešno poslovno leto zaključujemo z naložbami za prihodnost

Končno bo Idrija spet dobila hotel.....

9

- Prihodnje leto ob takem času bo Hotel Jožef že gostil prve goste

Obisk predsednika Republike Slovenije dr. Danila Türka v Kolektor Sinyungu

Matija Pelhan

Konec oktobra se je slovenski predsednik dr. Danilo Türk mudil na tridnevni delovni obiski v Južni Koreji. Prvi dan obiska v tej državi na Daljnem vzhodu se je predsednik Republike Slovenije udeležil foruma OECD v Busanu, kjer je imel otvoritveni govor, v popoldanskih urah pa je imel še uradno srečanje s korejskim predsednikom Lee Myung Bakom.

Drugi dan obiska je slovenska delegacija obiskala mesto Gumi, ki se nahaja približno 150 km severno od Busana in kjer ima sedež naše podjetje Kolektor Sinyung. Priprave na obisk visokega gosta v koncernski družbi v Južni Koreji so potekale le nekaj dni, saj je bil obisk potrjen v zadnjem trenutku. Korejski varnostni organi niso želeli ničesar prepustiti naključju, zato je bilo naše podjetje temeljito pregledano in zastraženo že 2 dni pred obiskom predsednika dr. Türka. Na dan obiska so varnost okrepili kar s polnim avtobusom policistov, ki so še dodatno nadzorovali širšo in bližnjo okolico podjetja.

Ob prihodu v Kolektor Sinyung je bila slovenska delegacija vidno presenečena nad velikostjo in opremljenostjo tovarne, ki jo ima koncern Kolektor v tej azijski državi. V spremstvu predsednika dr. Türka sta pripotovala tudi šefinja predsednikovega kabineta **Mojca Seliškar Toš** in veleposlanik Republike Slovenije v Južni Koreji in na Japonskem **Miran Skender**. Gostje so z zanimanjem prisluhnili predstavitvi koncerna Kolektor in podjetja Kolektor Sinyung, ki sta jo izvedla predsednik podjetja Kolektor Sinyung **Young Chul Hong** in podpredsednik **Matija Pelhan**. Po predstavitvi podjetja je Türk v uradni izjavi strnil svoje vtise in ocenil koncern Kolektor kot izjemno uspešno slovensko podjetje, ki je uspelo prodreti na zahteven korejski trg. Opozoril je tudi na pomen sporazuma o prosti trgovini med EU in Južno Korejo, ki bo pomembno prispeval k zmanjšanju stroškov poslovanja med Evropo in Južno Korejo, in s tem povabil ostala slovenska podjetja, da sledijo zgledu Kolektor Sinyunga. V nadaljevanju obiska je vodja proizvodnje v Kolektor Sinyungu **Jure Brus** visoko delegacijo popeljal med proizvodne linije, kjer se je ta lahko na lastne oči prepričala o urejenosti proizvodnje v Kolektor Sinyungu.

Glede na to, da je obisk predsednika dr. Türka predstavljal velik medijski dogodek za mesto Gumi s 400.000 prebivalci, je župan mesta **Nam Yoo Chin** povabil predsednika na tradicionalen korejski obred pitja čaja. Obredu je sledilo skupno kosilo z izbranimi značilnimi korejskimi jedmi in prilogami, piko na i pa je dodala tradicionalna korejska pekoča juha, imenovana Dwenjanjige. Poleg poslovnih priložnosti je župan mesta Gumi slovenski delegaciji predstavil tudi kulturni utrip mesta in razpravljaval o najbolj markantnih posebnostih korejske družbe. Svoje vtise ob prvem stiku s tujo kulturo so slovenskemu predsedniku zaupali tudi slovenski zaposleni v Kolektor Sinyungu. Tako je predsednik srečanje strnil z mislijo, da je za uspešno poslovno sodelovanje med državama najprej potrebno dobro splošno poznavanje obeh držav.

Zaposlenim v Kolektor Sinyungu bo obisk predsednika RS dr. Danila Türka ostal v posebnem spominu, saj gre za obisk na najvišjem državnem nivoju, ki je predstavljal enkratno priložnost za potrditev pomembne vloge koncerna Kolektor v slovenskem gospodarskem prostoru.

Kolektor Sinyung najboljši Boschev dobavitelj leta 2009 v Južni Koreji

Družba Robert Bosch Electrical Drives s sedežem v Buyong Myunu, ki je v Daejeongu pripravila Dan dobaviteljev, je na njem konferenčno podjetje Kolektor Sinyung iz Gumija razglasila za najboljšega dobavitelja leta 2009 v Južni Koreji.

Kolektor Sinyung je omenjenega kupca prepričal v vseh ocenjevalnih kategorijah, to je s kakovostjo, točnostjo dobav in konkurenčnimi cenami. Simbolično plaketo je na podelitvi predsedniku Kolektor Sinyunga **Young Chulu Hongu** vročil predstavnik Boscha v Južni Koreji **Man Haeng Lee**. Zaslužni za priznanje pa so vsi delavci v koncernovi tovarni v Južni Koreji in v Idriji, od koder v Gumi pošiljajo kakovostne polizdelke, in sicer HB-surovce, zaradi česar so tudi končni izdelki dobri, poudarja podpredsednik družbe **Matija Pelhan**. Surovce pošiljajo iz Idrije v Južno Korejo zato, ker je njihova izdelava izjemno zahteven tehnološki proces, ki od inženirjev zahteva veliko znanja in izkušenj in zato njihova proizvodnja zunaj Kolektorjeve matične lokacije ne pride v poštev.

Robert Bosch Electrical Drives je največji izdelovalec komutatorskih motorjev za južnokorejsko avtomobilsko industrijo, med katerima sta največja Hyundai in Kia, ki sta tudi najbolj uspešno prebrodila letošnjo gospodarsko krizo. Kolektor Sinyung bo letos temu južnokorejskemu izdelovalcu komutatorskih motorjev dobavil več kot 16 milijonov komutatorjev, kar predstavlja okrog 35 odstotkov vse njegove prodaje. Ostalo proizvodnjo Kolektor Sinyung proda še Remyju, Dongyangu, Hyundamu, LG Innotechu, Johnson Electricu in drugim.

Robert Bosch Electrical Drives južnokorejski avtomobilski industriji dobavlja predvsem motorje za pomik stekel, ventilatorje za pretok zraka in ven-

tilatorje za hlajenje hladilnika motorja. Prihodnje leto bo Kolektor Sinyung korejskemu Boschu še povečal dobave, saj skupaj z njim razvija nove projekte za avtomobilski proizvajalca Hyundai in Kia. Kolektor Sinyung je podobno Boschevo priznanje prejel tudi leta 2007, lani pa za najboljšega logista priznanje družbe Dongyang.

Poslovanje koncerna Kolektor v letu 2009

Anica Uršič Vončina

Poslovanje leta 2009 je zaznamovala svetovna gospodarska kriza, ki je zelo negativno vplivala na poslovanje koncerna, kar se pozna na nižjih prihodkih in seveda na uspešnosti poslovanja. Kriza je najprej in močno prizadela avtomobilsko industrijo, koncern Kolektor pa je v to industrijo močno vpet.

Ker so se naročila v drugi polovici leta, konkretno od septembra dalje, dvignila in ker smo se s prilagoditvenimi ukrepi odzvali zelo hitro, lahko rečemo, da smo zadovoljni s tem, kako poslovno leto, sicer dosti manj uspešno kot pretekla leta, zaključujemo. V tem letu smo napravili veliko stvari, ki bodo imele daljnosežne pozitivne posledice, sicer pa bomo poslovanje podrobneje predstavili v nadaljevanju.

V poslovno leto 2009 smo vstopali že v globoki gospodarski krizi. Ta se je z velikim znižanjem naročil začela lansko jesen. Prvi plan poslovanja za leto 2009, ki smo ga pripravili jeseni 2008, se je, še preden smo ga dokončali, izkazal kot povsem nerealen. Tedaj smo načrtovali preko 270 mio. evrov skupne prodaje. Največje neskladje se je kazalo pri avtomobilski industriji, zato je bilo korenite popravke plana prodaje navzdol potrebno napraviti na planu prodaje komutatorjev, pri podjetjih z drugimi programi pa tako velikega znižanja ni bilo pričakovati. Naročila so bila v začetku leta tako nizka, da tudi rebalans plana, kjer smo za leto 2009 načrtovali 225 mio. evrov prodaje, brez akvizicije novega podjetja ne bi bil dosežen.

V juniju smo prevzeli nemško podjetje iz Essna, ki se sedaj imenuje **Kolektor Magnet Technology GmbH** (KMT). Podjetje izdeluje magnete in bo k prodaji koncerna na letnem nivoju prispevalo 25 mio. evrov.

Ocenjujemo, da bo letos koncern Kolektor dosegel prodajo cca 225 mio. evrov, in sicer s prodajo komutatorjev cca 100 mio. evrov in na ostalih programih cca 125 mio. evrov.

V tem podatku se kaže rezultat diverzifikacije proizvodnega programa, saj bo koncern Kolektor prvič v zgodovini dosegel večjo prodajo na nekomutatorskih programih kot pa na svojem osno-

vnem programu, to je proizvodnji komutatorjev za elektromotorje. Pri tem pa komutatorski program še vedno zaposluje več ljudi.

V letu 2009 bo vrednost prodaje torej cca 15 % nižja, kot je bila v letu pred tem. Padec prodaje ni povezan s slabšanjem tržnega položaja oz. z izgubo kupcev, pač pa z upadom trga.

Znižanje prodaje na komutatorskem programu je več kot 30 %, medtem ko je na drugih programih opaziti povečanje za 15 %. To povišanje gre tudi na račun družbe KMT, sicer bi bil upad približno 6 %. Zelo opazno je znižanje naročil pri vseh naših stalnih kupcih komutatorjev (Bosch, Siemens, Delco, Valeo, TI, Domel, Visteon ...)

Poslovanje koncerna bo v letu 2009 pozitivno, vendar na račun finančnih učinkov. Iz tekočega poslovanja bo koncern beležil izgubo.

Komutatorski program v primerjavi z ostalimi programi sicer beleži nižjo prodajo na zaposlenega ter tudi nižjo dodano vrednost na zaposlenega, kljub temu pa ni manj donosen in v dodani vrednosti stroški dela predstavljajo manjši delež kot pri ostalih programih.

Poleg **Kolektor Magma** in **Kolektor Kautt & Buxa** je kriza najbolj prizadela ravno podjetja na idrijski lokaciji oziroma **Kolektor Sikom** in **Ascom**.

Zlasti v teh podjetjih smo se z našimi ukrepi na znižanje naročil odzvali že zelo hitro in zelo intenzivno. Pa si pogledjmo ukrepe na idrijski lokaciji. Prvi ukrep je bil znižanje plač upravi koncerna, in sicer že julija 2008 in nato še dodatno v začetku leta 2009, kar na letnem nivoju pomeni znižanje plač za cca 45 % (ki predstavljajo fiksni in variabilni del zmanjšanja).

Že v letu 2008 Kolektor Sikom ni več uspel podaljševati pogodb za določen delovni čas. V letu 2009 smo variabilni del plač deloma prilagodili slabšim poslovnim rezultatom.

Z zmanjšanjem obsega dela smo prešli na skrajšan polni delovni čas in s tem ohranili kar največ delovnih mest. Poslovodstvo je dalo večjo težo skrbi za ohranitev zaposlenosti kot pa stroškovni učinkovitosti podjetja.

Za skrajšan delovni čas smo uveljavljali subvencije Ministrstva za gospodarstvo, ki smo jih nato kot dodatke k plačam namenili zaposlenim.

Zelo radikalni smo bili tudi pri zniževanju ostalih vrst stroškov in tako pomembno vplivali na uspešnost poslovanja.

Kar se tiče spremljanja poslovanja, smo se osredotočili na pripravo trimesečnih napovedi poslovanja. Slednje so se izkazale kot dober način napovedovanja poslovnega izida.

Pri proizvodnji komutatorjev, kjer je bil najnižji nivo prodaje zabeležen v prvi polovici leta, se je začela po mesecu avgustu situacija nekoliko popravljati. Po poletnem dopustu smo po izteku polletnega skrajšanega delovnega časa prešli na 40-urni tedenski delovni čas.

Korak k boljši organizaciji predstavlja tudi pripojitev družb **Kolektor Kočevje** in **Kolektor Prokol** k družbi **Kolektor Sikom**. Seveda smo ohranili proizvodnjo na teh dveh lokacijah, sta pa pravno del družbe **Kolektor Sikom**.

V prvi polovici leta smo zaključili investicijo v **Razvojno-tržni center**, trenutno pa je v zaključni fazi investicija na lokaciji bivše divizije C, ki bo služila potrebam prototipne delavnice, orodjarne ter strojogradnje.

Da je **Kolektor** podjetje, usmerjeno v lastni razvoj in organsko rast, dokazuje tudi to, da smo na javnih razpisih uspeli pridobiti sredstva za razvojno-

Zatem smo v podjetjih na idrijski lokaciji zaposlenim tudi povišali plače in s tem dosegli dogovor s sindikatom, medtem ko so plače upravi ostale na nižani ravni.

Z novo organizacijo in novim načinom vodenja, h katerima smo pristopili v letu 2009, se že kažejo prvi pozitivni premiki, ki koncernu odpirajo nove možnosti organske rasti.

V tem letu smo z nakupom nemške družbe pridobili program plastomagnetov. Kapitalsko smo okrepili družbe **Kolektor Kautt & Bux**, **Kolektor Bosna** in **Kolektor Wuxi**.

Odločili pa smo se za odprodajo družbe **Kolektor Zektor** v Braziliji, ker smo ocenili, da to sodelovanje koncernu niti sedaj niti v bodoče ne prinaša koristi.

investicijske projekte.

In naši načrti za naprej:

V tem obdobju je v sklepni fazi priprava planov poslovanja za leto 2010. Plani temeljijo na oceni tržne situacije in napovedih naših kupcev.

Naši plani za leto 2010 predvidevajo povišanje prodaje za cca 8 % oz. vrednost prodaje blizu 250 mio evrov, v kolikor ne bomo šli v nove prevzeme podjetij. Povišanje pričakujemo na programu komutatorjev. Ocenjujemo, da je plan pripravljen realno in hkrati previdno. V letu 2010 pričakujemo boljše poslovne rezultate kot v letošnjem letu. Naš cilj je, da ta plan realiziramo, četudi so napovedi glede okrevanja gospodarstva v naslednjem letu različne.

Srce podjetja sta razvoj in prodaja, ki določata njegovo usodo

Filip Šemrl

Po končanem študiju na Fakulteti za elektrotehniko v Ljubljani je Primož Bešter opravil še magistrski študij na MBA v Radovljici in se pred dobrim desetletjem zaposlil v Kolektorju. Po letu dni dela v Kolektorjevi prodaji v Idriji je sodeloval v projektu širitve v Južno Korejo, ki se je končal z nakupom podjetja Sinyung. V njem je delal skoraj tri leta, od leta 2003 do 2006 je delal v ljubljanski Kolektor Magmi (takrat še Iskra Feriti), ko pa je koncern Kolektor kupil postojnski Liv, je bil Bešter imenovan za njegovega direktorja. Po dobrih treh letih je spet na koncernovi matični lokaciji, tokrat v vlogi izvršnega direktorja komerciale.

Začeli ste v Idriji in spet ste v Idriji. Tokrat nepričakovano, bolj padalsko kot ne!

Saj nikjer ni bilo prav preveč načrtovano. Iskali smo priložnosti. Koreja bi se nam lahko zgodila ali pa ne. V življenju nikoli ne veš, kaj se lahko zgodi jutri. Lahko rečem, da sem imel v Kolektorju veliko srečo, da mi je vedno nekdo ponudil priložnost.

Podjetje v Koreji je bila koncernova priložnost, ki se je kasneje izkazala za najbolj donosno zunaj matične lokacije.

Kolektor Sinyung je zelo dobro zasidran na korejskem tržišču in s tega vidika je bil to za koncern zelo dober projekt. To, da je dobičkonosen, pa je zasluga dobrega kadra v njem in kupcev, ki nas spoštujejo. Potrebno pa se je zavedati, da je bila od nakupa Sinyunga do danes dolga pot. Vesel sem, da sem lahko na tej poti sodeloval tudi sam. Ko sem bil še v Južni Koreji, smo začeli z gradnjo nove tovarne. Takrat je bila morda to tvegana poteza, danes pa lahko ugotovimo, da je bila pravilna in je dolgoročno zaznamovala našo pot. Zagotovo je to eden najuspešnejših projektov v Kolektorjevi internacionalizaciji.

Zagotovo ste Kolektorjev človek, ki se je pri svojem delu soočil z največ različnimi kulturami, ne samo delovnimi. Južna Koreja na tujem, doma pa Idrija, Ljubljana, Postojna.

Na vsej tej poti mi je bilo najbolj všeč to, da sem se vseskozi učil. Začel sem v Idriji, v takratnem Kolektorju, nadaljeval delo v Južni Koreji, kjer je kolektiv

štel 90 ljudi, pa nadaljeval v Iskri Feriti, ki je zaposlovala 150 ljudi v Ljubljani in še 60 delavcev v BiH, in delal v Kolektor Livu s 400 zaposlenimi. Lahko rečem, da je bilo vodenje v vseh treh omenjenih podjetjih različno že z vidika velikosti, saj lahko v majhnem kolektivu poznaš vse osebno, kar v velikem ni mogoče. Imel sem to srečo, da sem v vseh okoljih naletel na ljudi, od katerih sem se veliko naučil.

Za vodenje podjetja je treba imeti sposobnosti in širino. Prenesti je treba graje, pohvale, z vsemi je treba biti na vi, ti ... Je Kolektor zaznal vaše sposobnosti, da ste postali njegov vodstveni kader, ki ga lahko kadar koli pošlje kamor koli?

Mislil, da ne bi dal skozi te poti, če ne bi bili prepričani, da lahko na njej tudi nekaj prispevam. Mislil, da premalo ljudi želi prevzemati odgovornosti in aktivnosti, ki so s tem povezane. To velja na vseh ravneh in to moramo izboljšati.

Vaš prihod v Kolektor nekako sovпада z začetkom njegove diverzifikacije in prevzemi (akvizicijami).

Lahko je to čisto slučajno, jaz tega nisem načrtoval. (smeh) Kar se mene tiče, je bila to tudi moja pot. Je pa res, da sem bil v vlogi vodenja podjetja vedno najbližje prodaji. Vemo, da je za sleherno podjetje prodaja ključna. Zato mi tudi vloga, ki mi je poverjena sedaj, ni nova.

Vendar pa vsaj v organizacijskem smislu obstaja razlika med vodenjem komerciala danes in prej, za časa vašega predhodnika.

Rok Vodnik je ogromno naredil za Kolektor. Tudi od njega sem se veliko naučil. Mislim pa, da je bistveno to, da ima vsak človek svoj pogled na isto stvar in zato morda tudi drugačen način vodenja. Naši kupci so s predhodnikom rasli in so zato pri vsaki stvari radi videli, da je bil zraven. Z mojim prihodom smo ta odnos ohranili, vendar moram s spremembo organizacije iskati tudi strateške priložnosti za proizvode, ki jih bomo šele ponudi-

dnjo. Z vidika poslovnega modela se bomo morali nihanjem prilagoditi, saj nič ne kaže, da se bodo kar končala.

Z reorganizacijo koncerna je komerciala centralno vodena za vse družbe in vso ponudbo. Je kadrovsko dovolj močna?

Centralizacija oz. decentralizacija sta dva konca iste palice. Dokler sem še vodil Kolektor Liv, mi centralizacija ni bila pogodu, v sedanji vlogi mi je videti povsem normalna. Mislim, da nas ni pre malo, pomembno je, kako učinkoviti smo. Upam, da se bomo na majhnih napakah hitro učili in se tako izboljšali.

Je po vašem koncern Kolektor v procesu akvizicij prevzemal od prevzetih družb tudi kaj, kar je bilo sicer mimo njegove uniformnosti, vendar dobro, saj niso bile te od včeraj, kot bi dejali?

Na žalost ali pa na srečo ni diskontinuitet. Zaposleni v Kolektor Livu je ponosen Livovec in tega

“Prodaja je ena od ključnih funkcij, ki predstavlja podobo podjetja kupcem. Prodajnik je tisti, ki s svojim dobrim ali slabim delom najbolj vpliva na njihove odzive. Tolikšnega vpliva nima noben drug posameznik v ostalih službah koncerna.”

li tržišču. To pomeni, da je ustroj naše ponudbe drugačen, kot je bil v preteklosti. S ponudbo komutatorjev se ne ukvarjamo več vsi v komerciali. To ne pomeni, da nimam pregleda nad tem, temveč da sem vpet v dnevne težave le do neke mere. Operativa je dobra, toda treba se je vprašati, kaj dolgoročno prinaša. Vzvod kakovosti obstaja. Bolj kot si stran od stroja, več lahko dolgoročno spremeniš in prispevaš. Ali obratno. Bližje kot si stroju, manjši je lahko tvoj dolgoročni prispevek. S tega vidika je operativa pomembna, ni pa ključna. Naloga, s katero se moramo v komerciali in razvoju ukvarjati, je, katere produkte bomo prodajali jutri. Seveda bodo to komutatorji, toda so še drugi produkti. Osebni stil pa je še vedno le osebni stil.

Je pa zagotovo gospodarska kriza tudi prinesla spremembe v načinu dela. Naj navedem zdaj že zljajnano Kučanovo “Nikoli ne bo več tako, kot je bilo”.

Za čase, v katerih smo, so značilna velika nihanja. Na to se bo treba navaditi. Morda za komercialo ta nihanja niti niso tako zelo problematična, kot so za tiste, ki jih morajo “požreti”, to je za proizvo-

nočemo in ne moremo spremeniti. Kar pa se da spremeniti, je izkaz spoštovanja in upoštevanje vseh rezultatov in dobrih praks obeh strani. Na žalost je včasih to težko, ker je vse odvisno od posameznikov, saj se vse dogaja na osebni ravni. Zamenjava lastništva povzroči veliko konfliktnih situacij. Ljudje se velikokrat počutijo ogrožene, ko pride nekdo z drugačnim pogledom. Livovec mora spoznati in sprejeti dobre lastnosti, ki jih ima Kolektor, Kolektor pa bi se moral v tem procesu zavedati tudi svojih šibkosti, ki jih ne sme prenašati naprej na druge.

Ste svoje delo v različnih sredinah opravljali le kot tehokrat ali je tudi kje ostalo kaj vaše duše?

Kulturi v ljubljanskem in postojnskem koncernovem podjetju sta povsem drugačni in tudi v Idriji je ta spet drugačna. Če navedem Kolektor Liv, ki je bil zadnji na moji poti, je ta zelo usmerjen v razvijanje končnih izdelkov, medtem ko je Kolektor zelo tehnološko usmerjen. Želje in produkti so različni. Že samo zaradi tega je kultura obeh delovnih sredin malenkost drugačna. Težko je kar vstati in oditi. Moj prihod v Idrijo ni bil načrtovan

in tudi Kolektor Liva nisem imel namena zapustiti do izteka mandata. Zdaj ko sem odšel, pa se dnevno ne posvečam težavam, ki jih imajo v Postojni. Nit z njim se ni pretrgala, ker sem prodajno še vedno povezan z njim, razvoj v njem pa me prav tako še naprej zanima.

Še vedno tako hitro vozite, Korejci bi rekli "bali, bali" dajmo hitro?

Če se mi mudi, seveda, da pridem ob uri. Imam slabo navado, da zamujam. Bolje rečeno, jaz nikoli ne zamudim, ker se takrat, ko pridem, zadeve šele začnejo (smeh). To slabo navado z leti opuščam. Teh 45 minut, ki jih imam na voljo za vožnjo iz Ljubljane v Idrijo, skušam čim bolj izkoristiti za telefonske pogovore. V tem času se lahko veliko naredi. Za primerjavo: če na dan bereš pol ure, lahko

v dveh tednih prebereš eno knjigo, v enem letu 25 knjig. Vprašanje torej ni, koliko časa se voziš, ampak kako ta čas izkoristiš. Z leti pa lahko vožnja postane tudi naporna. Za volanom je kot v poslu, če ni akcije, je žalost.

Vaš prihod nazaj v Idrijo je bil zagotovo načrtovan, vsaj v vodstvu koncerna.

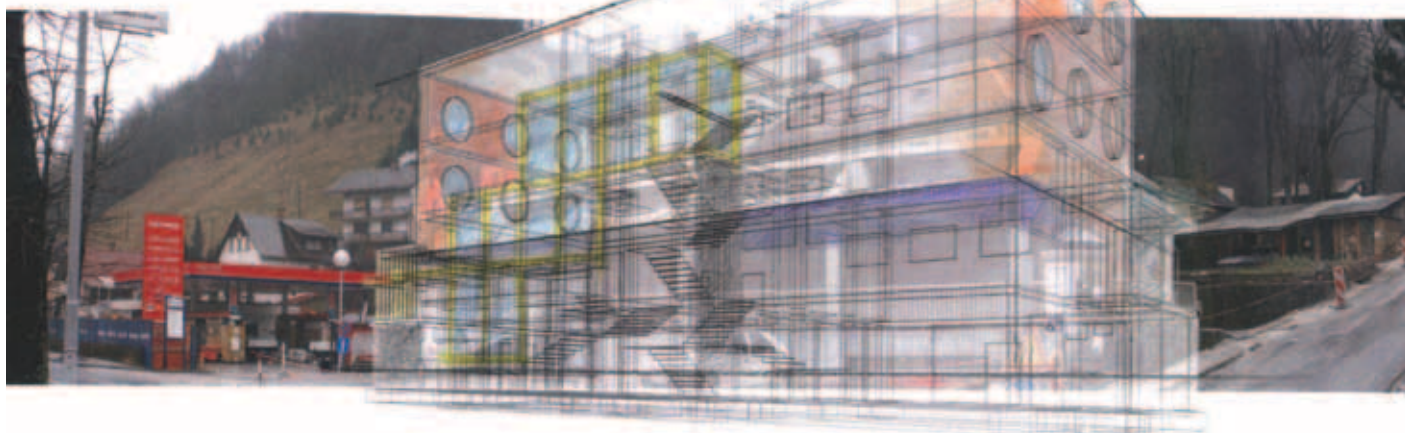
Nenazadnje sem se moral odločiti sam. Odločil sem se za izziv in po treh mesecih ugotavljam, da sem storil prav. Spet se bom kaj naučil in upam, da bomo vsi skupaj upravičili zaupanje. Rad bi povedal, da nimam navade delati po načelu nadrejeni – podrejeni. Cenim pozitivno lastnost Kolektorja, to je horizontala z vidika odnosov, saj je vertikala odbijajoča. Težje je sodelovati, če smo s tem obremenjeni.

Nova prodajna organiziranost koncerna Kolektor

*Nova prodajna organiziranost je za razliko od dosedanje produktno usmerjena. Odslej za posamezne produktne skupine skrbijo **Milan Erjavec** (komutatorji in specialni drsni obroči), **Aleksander Kuljaj** (rotorji, plastični hibridni kosi in senzorika), **Bogo Miklavčič** (elektronske komponente), **Matej Valenčič** (sestavni deli za avtomobile iz termoplastov) ter **Matjaž Potočnik** (pogoni in elektronika). Sleherni prodajni niši ima tudi svojega programskega vodjo. Za prvo **Silvestra Jesenka**, za drugo skrbijo **Andra Dodič**, **Roman Hodnik** in **Boris Saje**, za tretjo **Igor Žgajnar**, za četrto **Igor Otoničar** in za zadnjo **dr. Franci Lahajnar**. Nova organiziranost je bila uvedena zaradi boljše preglednosti in večje prodajne učinkovitosti.*

Končno hotel v Idriji

Ministrstvo za gospodarstvo je obvestilo družbo Nebesa d. o. o. iz koncerna Kolektor, da je kot predlagatelj v okviru Javnega razpisa za pridobitev sredstev Evropskega sklada za regionalni razvoj ESSR – turistična infrastruktura 2009, uspela pridobiti 743.432,80 evrov nepovratnih sredstev za sofinanciranje gradnje Hotela Jožef**** v Idriji, kar predstavlja približno 40 odstotkov denarja, ki bo potreben za uresničitev omenjenega projekta.

Prizadevanja za gradnjo omenjenega hotela so stara toliko časa, kot obstaja podjetje Nebesa d. o. o., saj je bila njegova strategija vseskozi usmerjena v širitev različnih dopolnjujočih dejavnosti, pri čemer so se v podjetju zavedali, da tovrstne ponudbe v Idriji manjka. Mesto na leto v povprečju obišče okrog 40.000 turistov, ki preprosto ne morejo verjeti, da v kraju ni hotela, v katerem bi lahko prenočili. Po drugi strani pa je Idrija prepoznavna turistična destinacija, ki ima velik turistični potencial.

Hotel Jožef, ki naj bi konec prihodnjega leta že sprejel prve goste, bo imel na 1.200 kvadratnih metrov neto površine 11 dvoposteljnih sob in apartma za goste, vrhunsko restavracijo s 50 sedeži, vinsko klet, posebno sobo ter manjšo pokrito teraso. Objekt kakor tudi gostinska ponudba naj bi zadovoljila visoke standarde kakovosti in bosta po Pravilniku o kategorizaciji nastanitvenih obratov dosegala točkovne vrednosti kategorije štirih zvezdic. V smislu okoljevarstvene uspešnosti

ter ekološke učinkovitosti ob nizkih obratovalnih stroških pa se bo „Jožef“ potegoval za pridobitev Značka za okolje EU za turistične namestitve.

Hotel bo prijazen tudi potrebam funkcionalno oviranih oseb.

Vse načrte za pridobitev gradbenega dovoljenja in za izvedbo objekta so izdelali v družbi Kolektor Koling po arhitekturni zamisli avtorja **Silvija Jereba** in sodelavca **Janeza Hvale**, odgovorni vodja projekta je bila **Polona Troha Kleindienst**. Investitorjeve ambicije po lokalnem, posebnem in hkrati sodobnem so oblikovalci tako arhitekture kot imena in celotne podobe hotela poskušali zadovoljiti z naslonitvijo na aktualno idrijsko inovativnost in žlahtno rudniško tradicijo.

Uspešno zaključena vloga z izpolnitvijo zahtev in pogojev iz razpisne dokumentacije ter z investicijskim programom je bilo delo strokovne skupine s podjetja Kolektor Group pod vodstvom mag. **Bernarde Uršič Steiner**.

KOLEKTOR

*Vetra ne moremo spreminjati,
lahko pa nastavimo svoja jadra,
da ulovimo zdravje, srečo in uspeh v prihajajočem letu.*

Vesel božič in s polnimi jadri v leto 2010!

Kljub zamudi gradbenikov bomo v orodjarni marca prihodnje leto

Žiga Kogej

Do konca januarja prihodnjega leta bo naša orodjarna v gradbenem smislu dokončana do te mere, da bo vseljiva oziroma bomo lahko opravili tehnični prevzem objekta. Gradbinci sicer zamujajo z deli za kak mesec, vendar bomo poskrbeli, da bomo kljub temu v njej marca, kot je bilo prvotno predvideno. Boljše tako, kot pa da bi hiteli na račun slabše kakovosti. Če smo že prisiljeni počakati, potem v takem primeru orodjarji dajemo prednost kakovosti pred naglico in naš objekt je zagotovo kakovostno obnovljen.

Zamuda je posledica čakanja na strešna okna in steklo, zaradi česar ni bilo mogoče zapreti hale in je začeti ogrevati, zato pa tudi tlaki v njej še niso dokončani. Zanimivo pa je, da je medtem Kolektor Koling že izvedel vsa inštalacijska dela. Redko se zgodi, da bi denimo na gradbišču inštalaterji prehiteli gradbince. V našem primeru se je zgodilo prav to. Namesto da bi večino strojev in naprav vanjo preselili med novoletnimi prazniki, bomo to morali

izvesti v prvem četrtletju prihodnjega leta, ko bo delovna obremenitev največja. Hujše pa je, da bomo ob izpad dohodka, saj kupcu ne moremo nečesa ponuditi, če še objekta nimamo nared. Načrtujemo namreč, da bomo približno 20 odstotkov storitev naše orodjarne ponudili tržišču, predvsem izdelavo zahtevnejših orodij, za izdelavo katerih pa potrebujemo večje in boljše prostore.

Po naši preselitvi v novo orodjarno bodo porušili steno med novo in staro orodjarno, v kleti RTC-ja bodo uredili merilnico, potem pa preuredili še prostore, ki jih bomo izpraznili. Ti bodo kasneje namenjeni naši strojogradnji. Tako bomo imeli končno bazični in aplikativni razvoj, prototipno delavnico, orodjarno in strojogradnjo skupaj. Naša orodjarna tako ne bo imela treh poslovnih enot samo na papirju, temveč bo zares zaživela, kot smo načrtovali. Naj spomnim, da jo sestavljajo Orodjarna Idrija, Orodjarna Postojna ter Avtomatizacija in strojogradnja, v katerih je skupaj zaposlenih 170 delavcev. Z naložbo prihaja naša orodjarna tudi do možnosti vzpostavitve preizkuševališča za večino orodij, ki jih bomo izdelali v njej, in s tem do celovite orodjarske ponudbe.

Zakaj imamo strehe, se ve, za kaj pa bi jih še lahko uporabili?

Brane Brelih

Na to vprašanje vam lahko odgovorimo v Kolektor Kolinu, v katerem smo v okviru oddelka elektroinštalacij razširili dejavnost še na ponudbo fotovoltaičnih elektrarn, za katere je v zadnjem času vse več zanimanja.

Tudi država izkoriščanju tovrstnih obnovljivih virov energije posveča vedno večjo pozornost oziroma namenja finančne spodbude, zato se tudi naložbe povrnejo v približno desetih letih, medtem ko je življenjska doba takih naprav ob 80- odstotni kapaciteti zagotovo petindvajset let.

Za nepoznavalca naj zapišem, da je sistem sestavljen iz panelov, ki jih namestimo na streho, še bolje je, če so kar njen sestavni del. Drugi vitalni del fotovoltaičnega sistema je razsmernik, ki enosmerno energijo, proizvedeno v fotonapetostnih moduli, spremeni v izmenično električno energijo, ki jo oddajamo v energetske sistem.

Razlika med sončnimi kolektorji in fotovoltaičnimi moduli je predvsem v tem, da prvi sončno energijo pretvarjajo v toplotno, medtem ko jo slednji v električno. Razlika je tudi v tem, da za proizvodnjo fotovoltaične energije potrebujemo večje površine. Za en kilovat električne energije potrebujemo osem kvadratnih metrov osončene strehe. Tako proiz-

vedeno energijo oddajamo v omrežje, ki nam jo prav zaradi spodbud države odjemalci plačujejo v povprečju po štirikrat višji ceni, kot zanjo plačujemo v gospodinjstvih. Namestitev fotovoltaičnih elektrarn je primerna za vsakogar, le da ima hišo na dovolj sončni legi, predvsem južno stran hiše s pravim naklonom strehe. V Nemčiji nameščajo omenjene elektrarne na strehe kmetijskih objektov, saj se je država odločila za subvencioniranje tudi teh.

Naša država je izpostavljena soncu dovolj časa, da se nam tovrstne sisteme splača namestiti. Gospodinjstvo v povprečju porabi 15-20 kilovatnih ur električne energije na dan, kar je sicer več, kot bi proizvedli elektrike s fotovoltaično elektrarno, vendar na letni ravni ob večjem zaslužku z njo ne bi imeli nobenih stroškov. Investitorja bi njena namestitev stala okrog 3500 evrov za kilovat proizvedene električne energije.

Kolektor Koling je doslej z omenjenima elektrarnama opremil že dve gospodinjstvi na Postojnskem. Glas o tovrstni ponudbi se zaenkrat širi od ust do ust, prepričani pa smo, da se bo povpraševanje povečalo. Denar je namreč tisti, ki odloča.

Sicer pa načrtujemo, da bomo v kratkem tudi sami na koncernovem objektu v Logatcu postavili lastno fotovoltaično elektrarno z močjo skoraj 50 kilovatov.

Tekaški center na Pokljuki s pametjo in napravami Kolektor Kolina

Kolektor Koling je za tekaški center na Pokljuki najprej projektiral strojne inštalacije in CNS, nato pa sodeloval tudi pri sami izvedbi del. Gradnja je z nekajmesečno prekinitvijo zaradi zime trajala od oktobra lani in se je še pred letošnjo zimo končala.

Kolektor Koling je svojo pamet in delo prispeval za novo strelišče, krožne tekaške proge na poligonu in nov hotel Center. Za dela je skupaj s podizvajalci angažiral 70 ljudi. Po besedah **Braneta Breliha**, izvršnega direktorja PC inštalacij na Kolektor Kolinu, se predvsem lahko pohvalijo, da so posebej za omenjeni objekt razvili centralni nadzorni sistem za upravljanje hotelskih sob. Za razliko od prejšnje ponudbe so namreč šli še korak naprej, saj so razvili modul za regulacijo temperature in razsvetljave v sobah ter kontrole zaseđenosti, ki ga lahko nadzirajo z enega mesta, denimo iz recepcije.

Kam so se izgubili napovedovani sinergijski učinki?

Po dveh letih od netransparentnega in marsikomu nerazumljivega vstopa Hidrie Fin v delniško strukturo družbe FMR ni ne duha ne sluha o napovedovanih sinergijah, ki jih je medijem na tiskovnih konferencah in intervjujih prodajal vrhovni šef in glavni lastnik spodnjeidrijske korporacije.

Postopoma si bo moral začeti beliti glavo o zbiranju potrebnih sredstev za odplačilo skoraj petnajstmilijonskega kredita, ki so ga najeli za nakup delnic FMR. Zna se sicer zgoditi, da bodo za ta namen uporabili nepovratna in kreditna sredstva, ki jih bodo dobili od države oziroma drugih institucij. Vendar bi s takim finančnim manevriranjem

in potencialnimi mahinacijami glede nenamenske uporabe namenskih sredstev samo oslabili svoj prihodnji razvoj in s tem tudi delovna mesta in plače zaposlenih v celotni korporaciji.

Iz zanesljivih virov smo izvedeli, da je v času pogajanj o nakupu delnic FMR pred dvema letoma Kapitalska družba prejela več ponudb za nakup omenjenih delnic, od katerih je najmanj ena presejala ceno, ki je bila kasneje dosežena v sklenjenem prodajnem poslu. Tako se je ponovno izkazala za lažno trditev, da je bila v tistem času Hidria edini interesent za omenjene delnice. V zvezi s tem že potekajo ustrezni sodni postopki, ki bodo (vsaj upati je tako) razkrili številne nepravilnosti, ki naj bi se dogajale ob omenjeni sporni prodaji delnic FMR.

Predsednik koncerna sprejel Kolektorjevega maratonca

Predsednik koncerna Kolektor Stojan Petrič je na sedežu koncerna v Idriji sprejel Kristjana Ipavca, ki je sodeloval na letošnjem 40. newyorškem maratonu in med 46.000 tekači zasedel odlično 368. mesto.

Ob tej priložnosti je Ipavec vnovič izrazil navdušenje nad omenjeno najprestižnejšo tekaško prireditvijo na svetu in povedal, da je 37 kilometrov pretekel brez problemov, potem pa se ga je do cilja lotevala utrujenost in je bil presrečen, ko je v newyorškem Centralnem parku zagledal uro, ki je kazala čas maratona, ki ga je pretekel v manj kot treh urah. Na omenjeni prireditvi je nastopilo 29 Slovencev, boljši od njega je bil samo še Primož Kobe.

Kristjan Ipavec na letošnjem Ljubljanskem maratonu ni tekel, ker sta si bili obe preizkušnji časovno preblizu in bi se z njim preveč izčrpal. Sicer pa je na sprejemu pri predsedniku koncerna Kolektor Stojanu Petriču med drugim povedal, da si je vedno želel sodelovati na tej tekaški preizkušnji, kar

je letos tudi uresničil in se ob tej priložnosti zahvalil za podporo koncerna, saj mu je ta omogočil daljšo odsotnost z dela, predsednik uprave pa je maratoncu izročil skromno darilo, ki mu bo prav prišlo ob bližnjih praznikih. O doživetju newyorške maratonske tekaške preizkušnje je Kristjan Ipavec sam napisal prispevek, ki ga objavljamo v splošnem delu Komunitatorja v rubriki Potovanja.

Prednovoletno srečanje Kolektorjevih upokojencev in obdaritev otrok naših delavcev

Vsako leto se v idrijski Modri dvorani najprej zberejo, podprejo in zavrtijo upokojenci Kolektorja, dedek Mraz s spremstvom pa pred tem obdari še otroke zaposlenih v idrijskem delu koncerna.

Ker leta minevajo, Kolektor se namreč že bliža abrahamu, je upokojencev in otrok naših delavcev vsako

leto več. Večina tistih, ki so svojo delovno pot začeli v Kolektorju, je danes že med upokojenci. Njih so zamenjali mlajši, ki imajo otroke take starosti, da jim novoletna obdaritev veliko pomeni, še posebej pa obisk moža, ki mednje (*beri med otroke Kolektorjevih delavcev, opomba ured.*) pride vsakega decembra, pa naj bo ta bel ali zelen, suh ali debel. Odrasli že veste, kaj smo imeli v mislih.

Srečanje Kolektorjevih športnikov

Filip Šemrl

V idrijski Modri dvorani so se zbrali tudi vsi tisti delavci v koncernu, ki so sodelovali na letošnjih maratonih, in sicer Maratonu Franja in Ljubljanskem maratonu. Ni jih bilo malo, kar samo potrjuje dejstvo, da koncern veliko pozornosti namenja zdravemu načinu življenja, ki je predpogoj za uspešno delo v službi in doma.

Ob tej priložnosti jih je spet nagovoril predsednik koncerna Stojan Petrič, ki jim je orisal trenutno stanje v koncernu in njegove načrte. Povedal je, da je koncern Kolektor letos prvič presegel prihodek s prodajo nekomutatorskih programov v primerjavi s komutatorskimi in da se bo v prihodnje to razmerje še spreminjalo v korist programov, ki ne temeljijo več na proizvodnji komutatorjev. Za to je bilo potrebno desetletje, škoda je le, da je vmes posegla gospodarska kriza, ki pa jo bo Kolektorjeva finančna trdnost prebrodila lažje kot pa njemu sorodna podjetja na področju avtomobilske industrije.

Sledila sta podelitev medalj in pokalov vsem najboljšim udeležencem obeh maratonskih preizkušenj ter kulturni program, ki ga je oblikoval Tilen Rtač, član ekipe Radia GA GA.

Na Maratonu Franja, ki je bil 14. junija, je sodelovalo 109 zaposlenih na Kolektorju. Od tega se ga je udeležilo 95 moških (na malem maratonu jih je kolesarilo 38) in 14 žensk (med njimi je bilo 8 udeleženk malega maratona). Ljubljanskega tekaškega maratona pa se je udeležilo 91 tekačev, med njimi 75 moških (3 so tekli na 42, 33 na 21

in 39 na 10 km) in 16 tekačic (4 so tekle na 21, 12 pa na 10 km). Predsednik koncerna je posebej pohvalil še Kristjana Ipavca, ki je tekel na newyorškem maratonu in dosegel odličan čas. 42-kilometrsko progo na tej najbolj prestižni tekaški preizkušnji na svetu je namreč pretekel v manj kot treh urah.

Uvrstitve:

Mali maraton Franja (97 km)

Moški: 1. Damjan Rupnik, 2. Rajko Bajt, 3. Ladislav Sedej (vsi Kolektor Orodjarna)

Ženske: 1. Martina Jesensko (Kolektor KFH), 2. Mirjam Frelj (Kolektor Sikom), 3. Urša Bizjak (Ascom)

Maraton Franja (156 km)

Moški: 1. Alen Štucin (sin staršev, zaposlenih na Kolektor Sikomu in Kolektor KFH), 2. Franci Klun (Kolektor Orodjarna – na podelitvi upravičeno odsoten), 3. Valter Rupnik (Kolektor Sikom)

Ženske: 1. Martina Primožič (Kolektor Koling), 2. Špela Kokalj (hči zaposlenega na Kolektor Group), 3. Erna Pavšič (Kolektor Sikom)

Ljubljanski maraton

Polmaraton (21 km)

Moški: 1. Robert Blaznik, 2. Igor Carl, 3. Aleš Grošelj (vsi Kolektor Sikom)

Ženske: 1. Kristina Furlan (štipendistka), 2. Andreja Tratnik (partnerica zaposlenega v Kolektor Orodjarni – na podelitvi upravičeno odsotna), 3. Anita Česnik Mažgon (žena zaposlenega na Ascomu)

Maraton (42 km)

Moški: 1. Damjan Carl (Kolektor Sikom), 2. Veselko Španič, 3. Bojan Požar (oba Kolektor Orodjarna)

Ker tudi elektronika kdaj odpove, se tistim, ki niste na fotografiji, njen avtor opravičujem. Sicer pa si lahko ogledate Kolektorjevo intranetno stran, kjer so v rubriki Fotogalerija objavljene fotografije o posamičnih podelitvah medalj in pokalov

Jesenski uspehi šahistov Kolektorja

Silvo Kovač

Šahisti šahovskega kluba Kolektor Idrija so v začetku jesenske sezone uspešno sodelovali v sekciji Medobčinskega društva invalidov Idrija–Cerkno. Po zmagi na področnem tekmovanju v Starem trgu pri Ložu so se uvrstili na državno ekipno prvenstvo, ki je bilo 14. novembra v Trbovljah.

Štiričlanska ekipa – Matej Ušeničnik, Boštjan More, Silvo Kovač in Avgust Vukanič – se je enakopravno vključila v borbo za prva mesta. Premagala je kasnejše zmagovalce, ekipo Trbovelj, vendar je bila v ostalih srečanjih premalo učinkovita ter na koncu za točko zaostala na 2. mestu za zmagovalci.

Izredno uspešen je bil nastop ekipe OO Zveze veteranov vojne za Slovenijo Idrija–Cerkno (Ušeničnik, Kovač in Vukanič), ki je 21. novembra sodelovala na 2. hitropoteznem šahovskem turnirju za prehodni pokal veteranov vojne za Slovenijo, ki je bil odigran v Šmarjah pri Jelšah. Šahisti Idrija–Cerkno so v petih dvobojih zmagali z rezultatom 2 : 0 in dvakrat igrali neodločeno ter presenetljivo, vendar zaslužno med 11 ekipami osvojili prvo mesto in prehodni pokal. V ekipah Žalca in Novega mesta so nastopili šahovski mojstri, ki pa tokrat niso uspeli zaustaviti prodornih idrijskih šahistov.

Člani ŠK Kolektor Idrija so 15. novembra sodelovali tudi na četverboju šahistov Pirana in Slovenske športne zveze Celovec, ob praznovanju njihove

Zmagovalna trojica ZVVS Idrija–Cerkno in organizatorji turnirja v Šmarjah pri Jelšah

60-letnice v Luciji pri Portorožu. Na ekipnem tekmovanju so idrijski šahisti delili 2.-3. mesto s šahisti SŠZ Celovec, med posamezniki je bil Matej Ušeničnik na drugem, Avgust Vukanič pa na tretjem mestu. Konec letošnjega leta poteče 10-letna pogodba o pokroviteljstvu družbe Kolektor Idrija nad idrijskimi šahisti. Delo z mladimi v klubu in zadnji uspehi potrjujejo uspešno uresničevanje zastavljenih ciljev, zato tudi pričakujejo, da bo vodstvo družbe Kolektor Idrija tudi v bodoče prevzelo pokroviteljstvo nad idrijskimi šahisti.

EVT
SISTEMI d.o.o.
Ekologija, Varnost, Trgovina

V letu 2010 vam želimo veliko dobre volje in varnosti na vseh vaših poteh!

**Naša trgovina je dobro založena z zimskimi artikli!
S tem kuponom pa lahko do konca januarja prevzamete brezplačno kresničko!**

Vabljeni!

20 let največjega evropskega sejma avtomatizacije SPS/IPC/DRIVES

Polonca Pagon

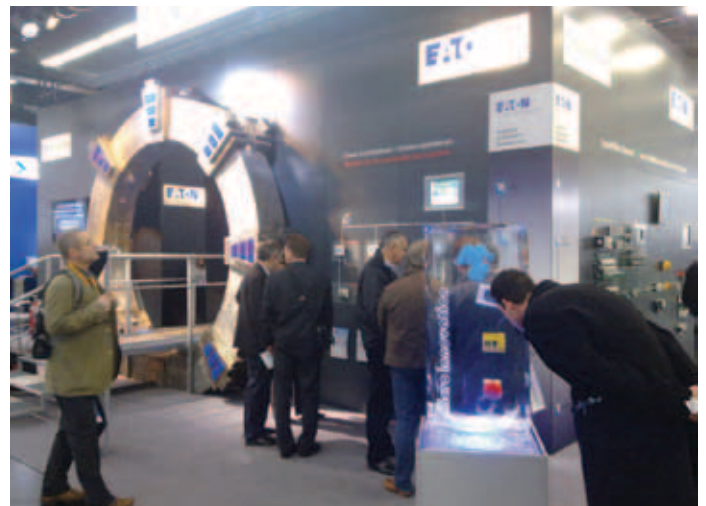
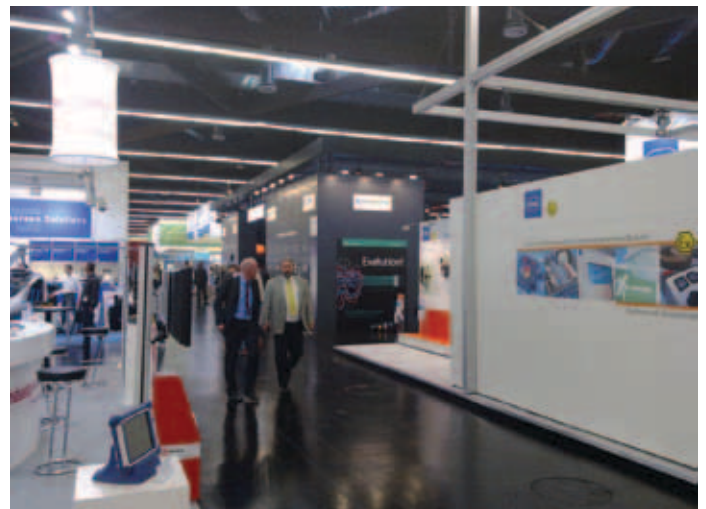
Konec meseca novembra je v Nürnbergu v Nemčiji že dvajsetič potekal največji evropski sejem avtomatizacije SPS/IPC/DRIVES. Ker sejem ponuja popoln pregled novosti na področju avtomatizacije ter razstavljamcem in obiskovalcem omogoča vzpostavitev številnih poslovnih kontaktov, je podjetje Kolektor Synatec letos že četrth organiziralo strokovno ekskurzijo in obisk sejma omogočilo svojim kupcem in poslovnim partnerjem.

Glavni namen sejma je kupcem predstaviti novosti na področju opreme za avtomatizacijo podjetij, ki jih Kolektor Synatec zastopa. Tako si je preko 20 udeležencev ekskurzije med drugim ogledalo razstavne prostore podjetij Moeller, Micro Innovation, Advantech, Stahl, Jokab Safety in Wieland.

Kakšna je zgodba o uspehu sejma SPS/IPC/DRIVES? Iz majhnega razstavnega dogodka s spremljajočim kongresom, ki je javnosti prvič odprl svoja vrata leta 1990, se je sejem razvil v evropski sejem številka ena za področje avtomatizacije. Prvo leto se je na njem predstavilo 63 razstavljamcev, letos pa okoli 1300, torej več kot dvajsetkrat več. Podobno je bilo s številom obiskovalcev. Sejmski debi v Sindelfingnu si je ogledalo 3500 ljudi, letos pa se je v enajstih dvoranh nürnbergškega sejmišča zvrstilo kar 48000 obiskovalcev.

Organizatorji ta uspeh pripisujejo rastočemu trgu avtomatizacije, še posebej pa izpostavljajo dejstvo, da je bil vedno v ospredju obiskovalec: "Za obiskovalca se mora sejem namreč splaćati. Pogoj za to

je, da sejem kar se da celovito izkazuje dejansko situacijo trga in tako predstavlja vse pomembne ponudnike, od velikih koncernov preko srednjih do majhnih podjetij. In vsi ti na našem sejmu radi sodelujejo, saj tu srečajo svoje ciljno občinstvo: inženirje s področja konstrukcije/razvoja in proizvodnje kot tudi vodstva obstoječih in potencialnih strank. To potrjuje analiza obiskovalcev, ki jo vsako leto izvede podjetje Mesago." Obiskovalci sejma tu lahko poiščejo rešitve za izzive, s katerimi se srečujejo pri vsakodnevnem delu. "Najpomembneje pa je, da je iskalec rešitve lahko prepričan, da je tehnična aktualnost le-te na mestu. SPS/IPC/DRIVES se zgodi vsako leto, torej v skladu z inovacijskim ciklom industrije. Na nobenem drugem mestu v Evropi ni take koncentracije novosti s področja avtomatizacije." Ta sejem tako zagotavlja koristi tako obiskovalcem kot tudi razstavljamcem, trdijo organizatorji.

Koncern Kolektor razpisuje prosto delovno mesto

KOORDINATOR PROJEKTOV/PRODAJNIH AKTIVNOSTI V ODDELKU ZA PRODAJO IN NABAVO (m/ž)

K sodelovanju vabimo kandidate z najmanj VI. stopnjo izobrazbe tehnične oziroma družboslovne smeri.

Od kandidatov pričakujemo:

- dobre komunikacijske sposobnosti,
- obvladovanje dela z računalnikom, poznavanje okolja Windows XP in Microsoft Office, interneta,
- organiziranost in samostojnost pri delu, natančnost, pripravljenost za dodatno usposabljanje, veliko mero samoiniciativnosti, odgovornost in pripravljenost za timsko delo,
- najmanj dve leti delovnih izkušenj (prednost imajo kandidati z izkušnjami na podobnih delovnih nalogah),
- znanje angleškega jezika.

Opis del in nalog:

- pridobivanje informacij o projektih za industrijsko in hišno tehniko na področju Slovenije,
- sodelovanje s prodajnimi ekipami v koncernu Kolektor.

Poleg dela v prijetnem kolektivu, ki vsakemu posamezniku omogoča, da izpolni svoja pričakovanja, nudimo tudi:

- temeljito uvajanje v delo in spoznavanje prodajnega programa industrijske in hišne tehnike,
- dinamično delo,
- stimulatивно plačilo na podlagi delovne uspešnosti,
- vsako leto izplačilo trinajste plače,
- financiranje pokojninskega načrta, po katerem plačuje družba zaposlenim premijo prostovoljnega dodatnega pokojninskega zavarovanja,
- možnosti strokovnega izpopolnjevanja in napredovanja,
- delovno razmerje za določen čas z možnostjo kasnejše zaposlitve za nedoločen čas.

Delovno mesto je na lokaciji Idrija.

Pisne ponudbe z dokazili pošljite do 8. januarja 2010 na naslov:

KOLEKTOR GROUP d.o.o.,
Služba za kadre in stike z javnostjo,
s pripisom: za razpis,
Vojkova ulica 10, 5280 Idrija.

Iz nebeške kuhinje

Boštjan Novak

Leto 2009 je dobesedno švignilo mimo nas. Teh nekaj dni, ki jih je še preostalo, bomo porabili za prijetna druženja s prijatelji, znanci, sorodniki, sodelavci ... In ker bomo nekaj časa prebili doma, bomo verjetno tudi kaj dobrega skuhati in pojedli. Ali ste vedeli, spoštovani bralke in bralci Komunitatorja, da je bil sveti večer včasih dan posta in da se ponekod še vedno na ta dan vzdržujejo mesnih jedi? Recepti, objavljeni v tej številki, so namenjeni prav večerji za sveti večer ... se pa dobro obnesejo tudi kar tako.

Naj tokratno pisanje sklenem z lepimi željami za prihajajoče božične praznike in seveda novo leto 2010. Praznike preživite kar se da lepo in v krogu tistih, ki jih imate najraje. In še droben nasvet: denar, ki bi ga namenili za petarde in ostalo pirotehniko, raje namenite kakšni dobrodelni organizaciji. Iskrica v očeh tistih, ki nimajo in jim drugi podarijo, je mnogo svetlejša od vse pirotehniko na tem svetu. Srečno!

JADRANSKI LIGNJI POLNJENI Z AJDOVO KAŠO IN JURČKI

za 4 osebe:

4 večje ali 8 srednje velikih jadranskih lignjev nadev:

50 g sesekljan šalotke

1 strok česna

30 g dobre prekajene pancete

0,5 dl olivnega olja

100 g jurčkov

100 g "na zob" kuhane ajdove kaše

sol

poper

timijan

1 jajce

sesekljan peteršilj

drobtine po potrebi

omaka:

0,5 dl olivnega olja

1,5 dl dobrega belega vina

2 dl ribje juhe ali zelenjavnega odcedka

50 g na soncu sušenih paradižnikov

sesekljan peteršilj

drobtine po potrebi

sol in poper po okusu

Lignje očistimo, operemo in jih temeljito posušimo.

Lovke sesekljam in jih prihranimo za nadev.

Na olju popečemo cel strok česna in na drobne kockice narezano slanino. Ko se prepraži, dodamo sesekljan šalotko, zarumenimo, nato dodamo na drobno narezane jurčke in lovke ter vse skupaj pražimo 2–3 minute. Primešamo kuhano ajdovo kašo, solimo, popramo in začinimo s timijanom. Odstavimo, primešamo jajce in če se nam zdi nadev preredit, dodamo še ščep ali dva krušnih drobtin. Nadev s pomočjo dresirne vrečke z okroglim nastavkom nadevamo in zapremo z zobotrebcom.

Posodo segrejemo, prilijemo olje in opečemo lignje. Opečene lignje nato zalijemo z vinom, ko to malo izpari pa še z juho. Dodamo poljubno narezane sušene paradižnike in pokrito dušimo 15 minut. Omako na koncu zgostimo z drobtinami in obogatimo s sesekljanim peteršiljem.

POPEČENA POLENTA

za 4 osebe:

500 g zavitek kuhane polente

20 g olivnega olja

20 g surovega masla

Če smo v stiski s časom in si ne moremo skuhati prave, domače polente, potem si lahko priskočimo na pomoč z že kuhano kupljeno polento.

Vsebinsko zavitka enostavno razrežemo na poljubne rezine in opečemo na olivnem olju z dodatkom surovega masla. Seveda pri tem pazimo, da se maščoba ne zažge in da obenem naredimo lepo skorjico.

BRSTIČNI OHROVT Z GORČIČNIMI SEMENI

za 4 osebe:

500 g brstičnega ohrovt

20 g masla

20 g olivnega olja

1 žlica gorčičnih semen

sol

poper

žlica limoninega soka

Brstični ohrovt očistimo in operemo. Pri peclju ga križno zarežemo, da se hitreje in lepše skuha. Kuhamo v nesoljenem kropu 10–15 minut.

Na ponvi segrejemo oljčno olje in na njem prepražimo gorčična semena. Dodamo maslo in kuhan brstični ohrovt. Solimo, popramo in prilijemo limonin sok.

Informator

• **Uredništvo:** Polona Šemrl • **Grafični oblikovalec:** Andrej Potočnik • **Sodelavci:** Brane Brelih, Silvij Jereb, Žiga Kogej, Silvo Kovač, Boštjan Novak, Polonca Pagon, Matija Pelhan, Filip Šemrl, Anica Uršič Vončina • **Foto:** Brane Brelih, Fotoarhiv Kolektorja, Silvij Jereb, Silvo Kovač, Polonca Pagon, Matija Pelhan, Filip Šemrl • Časopis si lahko ogledate na spletni strani: www.kolektorski.si

NEBESA

*Za izkazano zvestobo
se zahvaljujemo
vsem strankam
Restavracije Kolektor,
Restavracije Vega,
naročnikom
ostalih gostinskih storitev
in uporabnikom
prodajnih avtomatov,
katerih število
iz dneva v dan narašča.*

*V letu, ki prihaja,
se bomo trudili,
da vam našo storitev
še bolj približamo.*

Vse dobro ob praznikih in v novem letu 2010.

Nebesa gostinske storitve d.o.o. Vojkova ulica 10, 5280 Idrija

tel:+386 5 3750 230 fax:+386 5 3750 476 e-mail: info@nebesa-idrija.si web: <http://www.nebesa-idrija.si>

Ponovno ugoden NLB Stanovanjski kredit

**Tudi krediti iz
jamstvene sheme RS!**

**Tudi vi potrebujete več
prostora?**

Izkoristite NLB Stanovanjski kredit
pod **izredno ugodnimi pogoji**.
Do 30. januarja 2010, z možnostjo
predčasnega zaključka.

NLB

www.stanovanjskikredit.si

Poslovalnica Idrija, Mestni trg 2, 5280 Idrija, tel.: 05 37 20 600

Les spet pridobiva na veljavi

Zdaj, ko je pravi letni čas in so temu primerne temperature, kaže kakšno zapisati o izrabi manj kakovostnega lesa, ki ga je v naših krajih na pretek, drugje pa kaj drugega, nefosilnega. Spodnjedrijčan Andrej Peternelj je že več kot dve desetletji dobesedno obseden s tem. Najprej se je lotil predelave lastne kotlovnice, v kateri je kuril premog, ki je bil sredi osemdesetih let štirikrat cenejši od kurilnega olja. Potem so njegovi gorilci našli kupce v državah, ki so v ozračje spuščale ogromno škodljivih dimnih plinov.

Danes je šel še korak naprej in načrtuje kotlovnice na lesno biomaso, v katerih lahko kot energent uporabljamo pelete, lesne sekance, žagovino in podobno, samo da po lesu diši. To pa še ni vse. V Vojvodini imajo ogromno ostankov stebel koruze. Ocenjujejo, da vsako leto ostane na njivah okrog 4 milijone ton teh odpadkov, ki jih seveda požgejo in zaorjejo. Andrej Peternelj vidi v teh "odpadkih" (beri MBP peleti) priložnost za svoje kotlovnice oziroma za predelavo že obstoječih gorilcev za kurjenje teh odpadkov. Največji problem, ki ga mora še rešiti, je kako gorilec "privaditi" na precejšnjo vlago in kurjača na hrambo ogromnih količin pepela. Trdi, da je za hišne potrebe že razvil 35-kilovadne gorilnike, ki delujejo na tako imenovane bio pelete.

Kar morda še do pred kratkim ni bilo videti, je danes spet vse bolj prisotno. Samo pogledajte okrog sebe, pa boste videli, kako je pospravljeno okrog hiš, kako so očiščene senožeti, kako je spet urejena pokrajina. Samo en tak primer nam je padel v oko. Na Straži je Pavla Lahajnar pripravljala butare (fušče po cerkljansko, op. ured.) za kurjenje peči. To je počela že od mladega. Zrasla je namreč na kmetiji, kjer so jih delali, ona pa je tokrat vse grmičevje in drevje, ki je raslo pod daljnovodom, "spravila" v butare. Običajno jih pripravlja za kurjenje

v krušni peči, malo manjše pa za kurjenje v kotlovnici. Kurilno olje uporablja res samo v hudi sili. Dokler je bil mož še živ, skoraj nikoli ni bilo treba kupiti drv za zimo. Vse jih je do hiše prinesla narasla Idrijca. Zdaj pa je tudi tega lesa manj, kajti ljudje so očitno začeli tudi sami bolj varčno živeti in pospravijo za

sabo vse, še tako drobne veje, ki so včasih ob povodnji napolnile hudourniške grape. Poraba obnovljivih virov energije je in bo odvisna zgolj od cene kurilnega olja. Ta v prihodnje zagotovo ne bo bistveno nižja, prej višja, zato je že zdaj priložnost za preureditev kurilnic.

*Vsak človek je zase svet,
čuden, svetel in lep
kot zvezda na nebu ...*

*Vsak tiho zori,
počasi in z leti,
a kamor že greš, vse poti
je treba na novo začeti.*

*Tako živimo ljudje.
Svetloba samo
nas družijo kot zvezde na nebu.*

*A včasih so daleč poti,
da roka v roko ne seže ...*

Tone Pavček

**SEZITE SI V ROKO NAJ VAM LETO 2010 PRIPELJE ISKRENE,
POZITVNE, SREČNE LJUDI TO ŽELIM VSEM**

**FRIZERSKI SALON NATAŠA, PA VAM ŽELI TOPEL BOŽIČ IN SEVEDA
VSEGA V NOVEM LETU 2010**

Frizerski salon Nataša

LEPI LASJE SO VAM V OKRAS, ZATO NAJ VAM BOJO V PONOS

Tel. 05/37 22 920, GSM 031 302 877

**Delovni čas: ponedeljek in sreda 8-12, torek in četrtek 13-19
petek 11-19, sobota 7-12, nedelja in prazniki zaprto**

SPALNICA LUNA
LARIX

Obiščite nas v prodajnem salonu v prostorih ILESA
v Spodnji Idriji.

Zaradi prenove salona je poleg redne ponudbe
možen zelo ugoden nakup razstavnih eksponatov
tudi do **-50%**

Delovni čas STUDIA
od torika do petka od 14 do 20 ure
sobota od 8 do 13 ure
tel.: 05-372 50 16
e-mail: studio@iles.si
ILES IDRIJA Spodnja Kanomlja 23a, 5281 Spodnja Idrija

Božično novoletni popust **-15%**
na prodajni program ILES ONE.

od 10.12. do 30.12.2009

KARMA

SIBILA

LUNA

iles
one

◀ ON SIZE ▶

ZEN

Med nasičenostjo in odprtostjo

Novi javni prostori v Sloveniji

Matevž Čelik

Lani novembra je ljubljansko Društvo arhitektov (DAL) v sklopu projekta z naslovom **Vizije postavilo razstavo o odprtem javnem prostoru v Ljubljani**, aprila pa jim je sledilo Društvo krajskih arhitektov Slovenije (DKAS) z mednarodno konferenco **Odprt javni prostor**. Iz uradnih napovedi obeh dogodkov smo lahko zasledili, da je javni prostor visoko na agendi slovenske strokovne javnosti in da si ta želi vzpodbuditi lokalne oblasti k izvedbi več tovrstnih projektov ter jim obnem priporočiti prave rešitve.

Razstava DAL naj bi pozornost mestne uprave usmerila na neizvedene projekte članov, ki so po mnenju društva pomembni za Ljubljano, konferenca DKAS pa je župane neposredno pozvala k predstavitvi strategij in projektov za urejanje javnega prostora v njihovih občinah. Odziv na oba pomembna dogodka, ki je bil pod pričakovanji organizatorjev, do določene mere res govori o nezadovoljivem odnosu upravljalcev do javnega prostora. Vendar se po drugi strani ob tem razkriva tudi določena mera pretenzij, ki zaznamuje strokovne vidike urejanja odprtih površin tudi v praksi.

Nedavno izvedene in nekatere v bližnji prihodnosti načrtovane ureditve ter

naraščajoče število natečajev, katerih predmet je javni prostor, odražajo pozitivno načrtovalsko ambicijo. Po drugi strani pa se ne moremo znebiti občutka, da preprosti vsakdanji problemi, s katerimi se soočajo uporabniki, ko se zadržujejo in premikajo

MESTNI TRG, IDRİJA

Ureditev Mestnega trga v Idriji oblikuje središče hribovskega mesta, v katerem po zaprtju rudnika živega srebra uspevata visoka tehnologija in rudniški turizem. Poleg tega, da naj bi trg predstavljal začetek celovitega urejanja javnega prostora v zgodovinskem jedru, prenova skuša popraviti napake, ki so v preteklosti okrnile mestni prostor. Na spodnjem vogalu trga so namreč leta 1951 oblasti porušile cerkev sv. Barbare, poškodovano od zavezniških bomb. Rušitev cerkve je bila amputacija, ki je trg prikrajšala za pomemben del njegovega organizma.

Središče Idrije je prostor strmih ulic, ki se ob potoku Nikova vzpenjajo proti gradu nad trgom, zato je velika nova ravna površina dobrodošla pridobitev. Ureditev, ki se na spodnji strani zaključuje kot kamnit pomol, sega čez ruševine nekdanje cerkve, pod katerimi je ostala kripta. Odtis porušene arhitekture zaključuje severovzhodni vogal trga. Kjer je bil nekoč prezbitarij, stoji vodnjak iz poliranega črnega granita, prek ka-

terega pada voda. Na nasprotnem vogalu stojita v bojevitnem razkoraku bronasta borca iz druge svetovne vojne. Široke stopnice, ki jih je mogoče uporabiti kot avditorij, se spuščajo v park, urejen na mestu nekdanjega pokopališča. Na manjkajočem delu južne stranice pergola z gostim obodom granitnih stebrov označuje vhod v kripto.

Prenova trga očitno teži k temu, da bi povezala mestni prostor v urejeno celoto, vendar so njegovi fragmenti, osrednja ploskev, vodnjak s kripto, park in prečne ulice, obdelani kot avtonomni deli. Osrednja površina je pravokotnik, ki je na eni strani pripet na cesto, na drugi pa na fasade hiš. Na robovih ta površina razpade v prizorišča najdenih zgodovinskih ostankov, ki na izpostavljenih vogalih na novo določajo prostor. Celoto še najbolj učinkovito povezuje robnik ceste, ki teče naprej po Prelovčevi ulici in nosi svetilke, oblikovane kot veliki živosrebrni termometri.

Osrednji trg je nedvomno prostor, ki mora pričati o lokalni zgodovini. Res pa je tudi, da obeležja, umeščena na trg brez določenih kriterijev, predstavljajo zgodovinski balast, zaradi katerega prostor učinkuje predvsem kot odložišče neprijetnih spominov. Idrija je po opustitvi rudarstva nepoznavna kot drugačno, pozitivno mesto. Njen hribovski značaj povezujemo s humornim čudaštvom, ki se odraža v nekakšni fuziji folklorne in tehnične inovativnosti. Zato se zdi, da Idrija ni mesto, ki bi osrednji javni prostor morala žrtvovati za obeležja nesmiselnih zgodovinskih nasprotij.

Paradoks je, da nova ureditev kljub zgodovini, ki je prisotna na vsakem koraku, močno spreminja fiziologijo mesta, ob tem pa na robu trga ostajajo dejavnosti, ki v mesto ne privabljajo novega življenja. Intenzivno oblikovanje tal z raznolikimi materiali je nedvomno namenjeno dvigu kakovosti javnih ureditev. Visoka merila, ki si jih je idrijski občinski svet postavil pri urejanju javnega prostora, so nedvomno lahko zgled številnim drugim krajem. Vendar iz načrtovanih ureditev ni mogoče popolnoma jasno razbrati, kaj bi, razen splošne urejenosti, z njimi v mestu želeli doseči. Ureditev Mestnega trga je tako predvsem novotarija, polna zanimivih drobnih, bleščečih detajlov in materialov.

◀ Boris Podrecca, Mestni trg, Idrija, Slovenija, 1998–2005

V lanski reviji za arhitekturo in kulturo Oris št. 53 je Matevž Čelik pod naslovom prispevka Med nasičenostjo in odprtostjo pisal o novih javnih prostorih v Sloveniji. Pod drobnogled je vzel Tartinijev trg v Piranu, Mestni trg v Idriji, Mestno tržnico v Mariboru in Trg Leona Štuklja, prav tako v štajerski prestolnici. Prva dva trga je oblikoval arhitekt slovenskega rodu Boris Podrecca, ki živi in dela na Dunaju, druga dva objekta pa skupina arhitektov in agencija Princic & partners. Mi vam posredujemo tisti del njegovega članka, ki se nanaša na trg v Idriji, še posebej zato, ker so glede njegovega izgleda mnenja deljena.

▲ Boris Podrecca, Mestni trg, Idrija, Slovenija, 1998–2005

Newyorški maraton 1. 11. 2009

Kristjan Ipavec

42,195 km ali 26,2 milje je tekaška preizkušnja, vredna spoštovanja. Vsak, ki priteče na cilj te najdaljše discipline v atletiki, je zmagovalec. Vsako leto po celem svetu priredijo na stotine maratonov in vsak je zgodba zase. Udeležba tekmovalcev na maratonih se iz leta v leto povečuje, kot se povečuje tudi število maratonov. V posebno skupino največjih pet, imenovano World Marathon Majors, prištevamo maratone v Bostonu, Londonu, Berlinu, Chicagu in New Yorku.

📖 V objemu domovine

Udeleženec slednjega sem bil letos tudi jaz. Brez pretiravanja lahko rečem, da kar je VN Monaca v F1, EL Clasico (beri nogometni derbi 1. španske lige med Barcelono in Madridom) itd., to je NY Marathon med tekaškimi preizkušnjami s to razliko, da se lahko maratona ob izpolnjevanju določenih kriterijev udeleži vsak rekreativni tekač. Da postaneš eden izmed okoli 45.000 srečnežev, moraš imeti bodisi srečo pri žrebu (izžrebanih je okoli 40.000 tekmovalcev) ali pa predhodni dober maratonski oziroma polmaratonski rezultat, ki je določen glede na starostno kategorijo. Sam sem prišel na maraton z uradnim rezultatom maratona v Linzu, kjer sem dosegel čas 2 h 50 min 16 s, ki je bil glede na mojo starostno skupino dovolj dober. Ne gre pa prezreti dejstva, da je ob prijavi potrebno plačati tudi prijavnino, ki je za letošnji 40. jubilejni maraton znašala 180 dolarjev. Poleg volje za tek in naporenega treninga je

bila udeležba na maratonu zame tudi velik finančni zalogaj, ki je zahteval predhodno varčevanje, kar pa se je na koncu izplačalo. Organizacija maratona je v vseh pogledih izjemna. Glede na število že prej omenjenih tekačev je vse potekalo brez zapletov. Celotna logistika je bila, vse od dviga številke, prevoza na start, razporeditev tekačev na startu po boksih itd., res na vrhunskem nivoju. Ta organiziranost je bila vidna že dan poprej ob dvigu številke, kjer si dobil tudi točne podatke o zbirnem mestu, uri odhoda in prevozu na start. Razporeditev je bila narejena glede na valove starta, val 1, val 2 ter val 3, na barve številke, ki so se delile v modre, oranžne in zelene, ter na bokse A, B, C, D, E, F, G. Vali startov so si sledili v razmaku po 20 minut. Glede na moj dober predhodni rezultat sem dobil prvi val, modro številko in bil razporejen v boks B, kar mi je omogočilo dosti lažji začetek maratona, saj sem bil v ospredju.

STATEN ISLAND

Start je bil na Staten Islandu, kjer nas je pričakal župan New Yorka, ki nam je zaželel uspešno udeležbo. Sledila je ameriška himna. Strel iz topa je naznanil začetek maratona in uresničitev moje največje želje. Stari, sem si rekel, to je to. Če smo, bi kr šli. Ob prečkanju štartne črte me je pot vodila po 2 km dolgem in dve nadstropji visokem ter šest pasov širokem mostu Verrazano, polnem tekačev.

BROOKLYN IN QUEENS

Ko smo zapustili Staten Island, nas je v predelih Brooklyna in Queensa ob progi pričakalo preko 100 različnih glasbenih skupin z nepregledno množico ljudi, ki nas je bodrila z bučnim navijanjem in ustvarila neverjetno vzdušje. To so bili nepozabni prizori. Samo uživaj in teci, sem si rekel. Proga je bila v tem delu dokaj ravninska in utrujenosti še ni bilo, pa čeprav se je počasi bližala polovica maratona.

MANHATTAN – PRVIČ

Enega najlepših in najbolj fascinantnih trenutkov proge pa sem občutil, ko sem se začel spuščati po mostu Queensboro na 1. avenijo na Manhattnu. Iz osamljenega teka prek mostu smo tekači dobesedno padli v norišnico. Na tem delu proge se cesta razširi. Vsako leto se tu zbere več kot pol milijona ljudi, ki s kričanjem in mahanjem z različnimi navijaškimi rekviziti držijo tekača pokonci. Tu enostavno pozabiš na tek in utrujenost.

BRONX

Z urejenega Manhattna je del poti potekal tudi po zloglasnem predelu NY, Bronxu. Tam nas je pozdravila glasbena skupina z ritmič črnske glasbe, ki je odmevala daleč naokoli. V spominu mi bo ostalo prečenje majhne ulice, dolge okrog 500 m, v kateri ni bilo nobenega gledalca, iz asfalta je rasla trava in stene blokov oziroma hiš so bile poslikane z različnimi grafiti. Neprijetnega občutka, kljub spremstvu policistov, ne bom pozabil nikoli.

MANHATTAN – DRUGIČ IN CENTRAL PARK

Lahko bi rekli iz Bronxa nazaj na Manhattan, oziroma na 5. avenijo, kjer se je začela proga počasi dvigovati in gledalcev je bilo vedno več. Kilometri so se počasi nabirali in postajalo je vedno težje. Nekje pri 37 km se je zame maraton dejansko šele začel.

Utrujenost je velika, vse te boli, zaloge hidratov so pokurjene in telo gre samo še na trmo. Tudi rok, pa čeprav le mahaš z njimi, skorajda ne čutiš več. Zaključek kalvarije pa še le prihaja, saj se proga v zaključku pošteno dvigne in noge iz koraka v korak postajajo težke, kot da bi bile iz svinca. Vendar tu so gledalci, ki te spodbujajo in ti vlivajo moči in tudi na pamet ti ne pride, da bi odstopil. Ob vsem tem enostavno najdeš moč za zaključek in občutek, ki te preveva, ko prideš skozi cilj, je nepozaben. Šele takrat se zaveš, kaj vse si sposoben iztisniti iz sebe, samo za svoje zadovoljstvo. Ta občutek, ko prečkaš ciljno črto v Centralnem parku, je nekaj posebnega in se ga ne da opisati. Enostavno se ti zavrti celotna pot, ki je bila potrebna, da si lahko zdaj tu, na cilju svoje največje tekaške želje, na cilju NY maratona. Fenomenalno!

➤ Še svež

Vsak, ki pride do cilja, dobi zaslužno medaljo in spominsko fotografijo. Vendar ta dobi svojo ceno še le, ko lahko svoje občutke in veselje deliš z ljudmi, ki jih imaš rad. In ta občutek sem lahko jaz delil s sestro Mirjam in prijateljem Davorjem, ki sta me bodrila ob progi in me pričakala na zbirnem mestu, ki je bilo urejeno za lažje snidenje tekačev s svojci.

➤ Na 1. aveniji se vsako leto zbere več kot pol milijona gledalcev

In conclusion, kot bi rekli Američani, lahko brez oklevanja zatrdim, da mi bo ta maraton ostal za vedno v posebnem spominu, ne glede na maratone, ki sem jih in jih bom še pretekel. In nenazadnje po treh mesecih treninga lahko končno brez zadržkov rečem: "GREMO NA PIR".

➤ Centralni park: 300 jardov pred ciljem

Mestni vrh

Marija Trušnovec

Vsak kraj ali področje ima svoj kucelj, rtino ali celo goro, kamor ljudje zahajajo zaradi veselja, rekreacije pa tudi tekmovanja: Šmarna gora, Jošt, Peca, Trdinov vrh, Rogla, Sabotin, Kojca, Hleviša ... Močan motiv mora obstajati, da se v avgustovskem dokaj zgodnjem nedeljskem jutru, ki vremensko ni obetalo prav nič spodbudnega, odpraviš čez Notranjsko do Kočevja. Na koncu vožnje kraj ni kazal nobenega življenja, vreme pa kar. Velike zgodovinske turbulence je kraj doživel v svoji preteklosti: prisilna priselitev nemških kolonistov v 14. stoletju in tudi njih odselitev v 2. svetovni vojni, 1. in 2. svetovna katastrofa, Kočevski Rog z Bazo 20 in bolnicami, 1943. kočevski Zbor odposlancev slovenskega naroda, vmes pa graščaki Auerspergi (razvaline Fridrihštajna, gradu grofa Celjskega so še tu).

Nedavno smo lahko brali: "Pokojni Rajko Jenko je bil že zdavnaj po prepričanju narodnjak v žlahtnem pomenu besede. 1986. je po mnogih zapletih pomagal pri izpeljavi obnove zapuščene cerkve (iz leta 1471) na Trati, ob njej pa pokopališče z nagrobniki nekdanjih prebivalcev kočevskih Nemcev, ki so tu dobrih 600 let živeli kot najstarejša narodnostna skupina zunaj meja Nemčije in Avstrije. Po njihovi izselitvi so se tu udomačili prebivalci z raznih koncev Slovenije in Hrvaške – tri četrtine kočevarskih cerkva in vasi je izginilo. Poštenjak, skojevec in komunist ves čas, je Jenko konec 80. prepričal dvomljivce, da so enega od najpomembnejših še ostalih kulturnih spomenikov obnovili, obenem pa postavili ploščo z zgodovino Kočevja in kočevskih Nemcev. Posvetili so mu mašo in tako je bila tu opravljena sprava."

Del kočevskih otožno temačnih gozdov je pogorje Stojne vzdolž Kočevskega polja. Sami samcati kar vzpodbudno zakoračimo, a že kmalu krepko grizemo "kalina", če želimo priti na Mestni vrh (1034 m – del Stojne) tik za Kočevjem (460 m). Dohodnih

izhodišč je kar nekaj, pa tudi poti, mi smo se držali Naravoslovne poti Jelenov studenec in markacije s simbolom jelenove sledi. Nekajkrat prečkamo vozno pot, redkih besed in počasnega koraka premagujemo vzpon, tišina šepeta. Pot spada v gozdni rezervat jelovo-bukovega gozda s posebnim namenom prepustiti naravo razvoju. Tu ni sečnje, nabiranja gozdnih sadežev in vznemirjanja živali – pragozd v nastajanju. Obsega okoli 31 ha gozdov visokega krasa, od nekdanj brez naselij in kmetijskih površin. Približno 9/10 Kočevske leži na kraškem površju, zato ocenjujejo, da je tod okoli 1.400 votlin in jam, a komaj polovica odkritih. Ledena jama, Lobodika, Kraška jama, Eleonorina ... zanimive so zaradi redkosti, velikosti, kapnikov, ledu, fosilov, flore, favne, ostankov človeških dejavnosti iz preteklosti ...

Včasih se naša pot prekrije s planinsko, strmi del je prehojen in srečamo prve premagovance vrha, ki že brzijo v dolino. Postojimo pri ostanku ograjene, zavarovane debele jelke velikanke. Že nemškimi vojnimi ujetnikom, ki so po 2. svetovni vojni gradili

ceste in sodelovali pri sečnji in spravilu lesa, je predstavljala simbol, smerokaz v svobodo. Nanjo so pritrjevali deščice – kažipote z imeni krajev, od koder so bili. Po snegolomu je bila delno požagana. Mestni vrh je imela italijanska vojska med 2. svetovno vojno za postojanko: sistem bunkerjev s stalno vojaško posadko, ki se je oskrbovala s Kočevjem z žičnico.

Človek se potruji povzpeti na vrh hriba, da bi z njega kaj videl. Pot postane zmerena, kar nenadoma si na vrhu (1032 m), a še vedno v gozdu. Le ob jasnem vremenu in neolistanem gozdu pogled splava do Julijcev in Kamniških, Zasavskega hribovja in Gorjancev, proti Rogu in Kočevski kotlini. Nekdaj je bila tu poseka za jadralne zmarjarje in lesen stolp. Do planinske kočice (850 m) navzdol je le še streljaj. A glej idilo: velika zelena jasa, mize s klopmi, kurišča, igrala ... Prizor iz Doline miru, manjka le še temnopolti vojak z malo Lotti v naročju in njenim bratcem ob sebi. K dolini ali iz nje vodijo mnoge poti, v bližini pa Jelenov studenec, kamor naj bi se že zdavnaj hodila napajati jelenjad. Okusna voda ne presahne! Koča je zelo obiskana, redno se vpisujejo rekreativci, ki se "šidajo" vsak dan.

Nazaj grede lahkih nog srečujemo prve sopihajoče pohodnike, točno opoldne (kot v imenitnem vesternu z Garyjem Cooperjem) pa smo že pri Meteševih blizu Kolpe. Tu smo bili deležni mesnih, sladkih, tekočih dobrot – in prijaznosti. Prav gosposki občutki, le da nismo bili turjaška gospoda žlahtna, tudi nismo sedeli pri kamniti mizi, ampak ob krepkih lesenih s polžjimi stoli (vse doma izdelano), pa ne pod hrastom, ampak pod slivami. Manjkala je le lepa Rozamunda.

Toplo sonce je spremljalo kratek popoldanski sprehod do cerkve, kjer vsako leto praznujejo Veliko mašo (po njihovo), tj. Veliki šmaren (15. avgust). A zraven – imenitno obnovljen, velik, obzidan kal, občudovanja vreden trud vaščanov, za katerega jim sam župan obljublja evropske "peneze". Vsemu pa v bližini (božjega hrama!) daje pečat leseni kip (v naravni velikosti) brhke, polnokrvne, vredne pogleda, belokranjske deklice s škafofom na glavi, ki se zadovoljna razgleduje po dolini. Mojster je bil domačin Tone, čigar leseni zajček je pripotoval gor do Idrije. Obiskovalcev jim ne manjka! Nismo zato tukaj, da ostanemo, ampak da ustvarimo, kar bo.

Sončne misli smo prinesli še s sabo domov.

Društvo ljudskih godcev Stari meh Lazec

Maja Vojska

Po skoraj osmih letih delovanja Društva ljudskih godcev Stari meh Lazec ter po večletnih uspešnih organizacijah raznih prireditev, kot so laški sejem, razne gledališke igre, delavnice za otroke ter še mnogo drugih stvari, se člani društva vedno znova skušajo vračati h glasbenemu izročilu, ki jih je nenazadnje leta 2002 tudi pripeljalo skupaj. V pogovoru mi je predsednik društva Miran Kofol pojasnil, da kljub navideznemu odklonu ostajajo zvesti svojemu imenu ter da se bodo v prihodnosti še naprej borili ohraniti glasbeno izročilo preteklih generacij.

Lazec, majhna vas, ki je vpeta v hribovje tam nekje med Idrijo in Cerknim, je ne glede na svojo navidezno odmaknjenost ter majhnost že nekdaj v sebi skrivala posameznike, ki so znali ceniti glasbeno izročilo, zato je bilo samo vprašanje časa, kdaj bo skupina somišljenikov stopila skupaj. Zametki idej o nastanku DLG-ja segajo že v leto 2002, ko so se trije vaščani, Hilarij Leban, Henrik Ajdišek in Bojan Filipič, odločili o oživitvi prireditve izpred več kot dvajsetih let, imenovane Laški sejem. V takratnem času se je v kraju precej razmahnilo zanimanje za igranje diatonične harmonike, kar je tudi vplivalo na izbiro imena. Julija 2002 je bilo društvo tudi uradno potrjeno ter začelo se je rodovitno delovanje. Konec leta 2008 je društvo štelo že več kot 80 aktivnih članov. Laški sejem, tradicionalna prireditev, ki je pred več kot dvajsetimi leti zamrla ter jo je društvo ob svoji ustanovitvi ponovno oživilo, je skozi zadnja leta malo spremenila koncept. Včasih vaško srečanje

vaščanov, ki so nekdaj prebivali v vasi, se je danes razcvetela v prireditev, ki poteka čez cel vikend. Petek je namenjen srečanju harmonikarjev iz celotne Slovenije, sobota je rezervirana za že tradicionalno veselico z dobro glasbo, v nedeljo pa je po novem organiziran družinski kolesarski izlet na Bevkov vrh.

Kljub temu da pod njihovim okriljem deluje ansambel Francija Žvoklja, so si člani društva za bližnjo prihodnost zadali prav poseben cilj. Svojo zavzetost za ohranjanje glasbenega izročila bodo podkrepili s sestavo tria, ki ne bo igral le narodnozabavnih pesmi, ampak se bodo člani tria ter nenazadnje člani društva posvetili glasbi, ki so jo igrale generacije pred nami. Njihov namen je obuditi nekatere že zamrle pesmi, se vrniti na ljudsko izročilo ter ga vpeljati v današnji čas.

Poleg tega pa DLG razmišlja o sestavitvi

manjše dramske skupine, ki bi uprizarjala v nekajminutnih skečih znamenite dogodke, ki so se po pričanju starejših vaščanov zgodili v Lazcu in njegovi okolici. S tem bodo skušali približati življenje v preteklosti mladim generacijam, okolici pa na svojevrsten način predstaviti svoje narečje.

Verjetno največji društven projekt naslednjega leta pa prav gotovo ostaja organizacija dobrodelnega koncerta. Vse večji socialni problemi, ki se pojavljajo tudi v našem okolju, so člane društva spodbudili k dobrodelnemu razmišljanju in tako so se odločili za dobrodelni koncert, ki bo vsako leto tretjo soboto v aprilu. Koncert, zamišljen celostno na zelo profesionalni ravni, bo prihodnje leto sestavljen iz nastopov okrog petih slovenskih dokaj priznanih ansamblov, nastopov lokalnih pevskih zborov, vmes bo glasbeno ozračje prekinjeno še s kratkim dramskim vložkom. Poleg denarja, zbranega neposredno s prireditvijo, si bodo člani prizadevali tudi za odprto telefonsko linijo, preko katere bodo lahko ljudje izrazili svojo dobrodelnost ter donirali. Denarna sredstva prvega koncerta, ki bo 17. aprila 2010, bodo namenjena društvu Sožitje (Cerkno).

Moj sogovornik mi je razkril največjo željo, ki jo imajo člani društva ljudskih godcev, in sicer, da bi do desetletnice, ki bo leta 2012, društvo imelo lastne prostore za potrebe Laškega sejma ter prostore za dejavnosti društva. Poleg tega pa je njihova velika želja tudi kasnejša ureditev zemljišča v športne površine, da bi se društvo razvijalo tudi na tem področju ter nudilo vaščanom tudi tovrsten način druženja.

Društvo ljudskih godcev Stari meh ni le društvo posameznikov, ki jih je združila ljubezen do iste glasbene zvrsti, ampak je društvo, katerega posamezniki se trudijo ohraniti glasbeno kulturo preteklosti ter ljudsko glasbo ponesti v srca mladih. Poleg tega pa z bogatim naborom prireditev, delavnic za otroke ter organizacijo različnih dogodkov, kjer se krajani družijo, vedno znova dokazujejo, da je podeželje kraj, kjer se veliko dogaja. In če bomo ljudje primaknili svoj delež ter pokazali podporo takim društvom, kot je DLG Stari meh, se bo dogajalo tudi v prihodnje.

Na ekstreme ne vpliva recesija

Peter Poljanec

Leto 2009? – zelo dobro.

Gospodarska kriza se ni bistveno poznala in vplivala na naše delo v tem letu. Obseg del se je celo nekoliko povečal. Izvedli smo nekaj zanimivih projektov, ki so nekako pisani nam na kožo in za katere smo pravzaprav specializirani.

V mesecu februarju smo intervencijsko izvedli sanacijo nosilnega stebra na kabinski žičnici na Kanin med postajama C in D, katerega je poškodoval snežni plaz. Po načrtih dekana strojne fakultete dr. Duhovnika smo hitro in uspešno sanirali steber, tako da se je lahko smučarska sezona nadaljevala.

Pika na i pri našem delu je bila operativna izvedba betoniranja vertikalnega dvestometerskega jaška za črpalno hidroelektrarno Avče. Med kovinske cevi in hribino smo vgrajevali specialni beton, ki so nam ga transportirali z žerjavom. Ob enkratnem spustu smo ga vgradili 4 m³. Da je bilo delo še pestrejše, je poskrbela voda, ki je nenehno padala na nas (10 l/s), temperatura v hribu je bila +10°, zunaj pa običajno minus nekaj stopinj, delo pa je potekalo nepretrgano več kot 24 ur. Na kakšno bodočo naložbo za revmo – rajši nismo niti pomislili.

Franja? Tam se vedno nekaj dogaja. Pri obnovi partizanske bolnišnice smo prevzeli transport materialov z deponije v sotesko bolnice. Zamisel - ideja in tehnološka priprava žičnice - nam je vzela kar nekaj časa. Malo smo se praskali po glavi, tuhtali, a ko je delo steklo, je naš strojnik Mičo dostavljaval gradbeni material po sistemu b. p. (brez problema). Trasa žičnice je potekala 2/3 navzgor, 1/3 navzdol pa še za nekaj stopinj se je lomila v desno. Mimogrede smo morali strojnika po poletnem sedenju poslati na fizične bazične priprave.

V Škocjanskih jamah so obnavljali turistično pot, ki je bila zaprta po poškodbah po letu 1950. Tam tudi nismo smeli manjkati. Žičnico smo zmontirali po jami, tako da smo gradbincem dostavljali ves material na delovišče.

Sedaj je ena skupina v Planici. Po sistemu na ključ imamo vso logistiko (kajpak spet z žičnico) in pa montažo dvosedežnice.

Nekaj časa je bila naša baza - delavnica - čisto prazna. Vso opremo smo imeli na terenu. Žalosten je bil pogled na prazna stojala ..., a za prekladat so ostali vsaj svinčniki in papirji. Ko pa združiš ta dva elementa in napišeš račun, ki je po

možnosti še plačan – se ti pa hočeš ali nočeš prikrade nasmešek na ustnice in si nekako zadovoljen.

V glavnem: vse dobro, vsi celi in zdravi (o zadovoljstvu rajši ne bi, ker je relativen pojem posameznika). ENGA ZDRAVGA IN ZADOVOLJNEGA v naslednjem letu, pa bo, kar bo in od tega ne odstopim (je baje rekla Milka Planinc na vrhuncu krize tam okoli leta 1985 – še pomnite, tovariši?).

Erik med najboljšimi našimi atleti

Atletska zveza Slovenije

Na prireditvi "Naj atlet 2009", ki je 13. novembra 2009 potekala v Ljubljani, je bil atlet Atletskega kluba Postojna Erik Vončina v anketi Atletske zveze Slovenije izbran za najboljšega slovenskega atleta v kategoriji starejših mladincev.

Erik Vončina si je naziv najboljšega slovenskega atleta med starejšimi mladinci zagotovil z odličnimi nastopi v letu 2009, ko je izvrstne rezultate dosegel tako na domačih kot tudi mednarodnih tekmovanjih. Erik je v sezoni 2009 postal državni mladinski prvak v teku na 400 metrov v dvorani ter v tehkih na 200 in 400 metrov na prostem ter

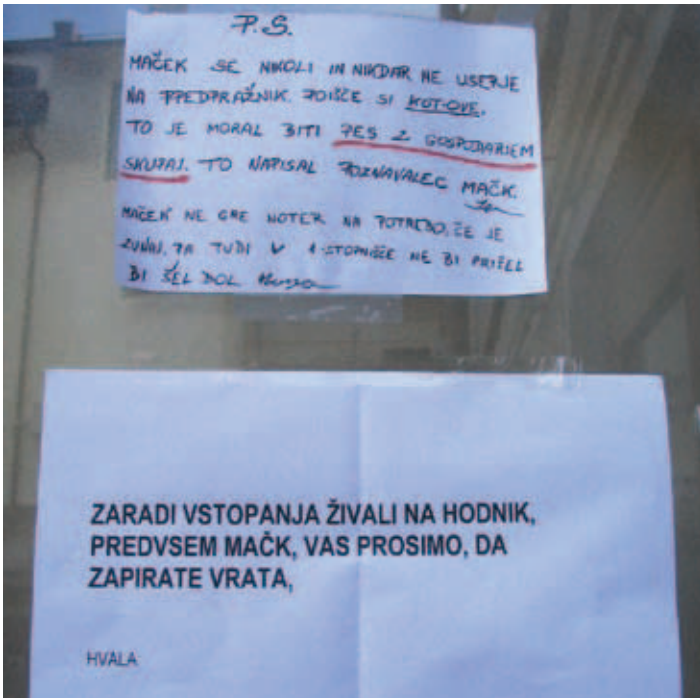
poleg tega osvojil še 2. mesto v teku na 100 metrov. S temi rezultati si je tudi zagotovil nastop na evropskem mladinskem prvenstvu v atletiki, ki je potekalo v Novem Sadu, in tam dosegel vrhunec sezone. Na evropskem prvenstvu je zasedel 9. mesto v teku na 400 metrov in štafeti 4 x 100 metrov ter 15. mesto v teku na 200 metrov. S časom 46

sekund in 96 stotink je popravil tudi 10 let stari mladinski državni rekord v teku na 400 metrov. Poleg odličnih rezultatov v mladinski konkurenci se je Erik Vončina v letu 2009 uveljavil tudi v članski konkurenci, saj je v teku na 400 metrov postal še članski državni prvak, v teku na 200 metrov pa je z osebnim rekordom 21 sekund in 35 stotink osvojil 4. mesto.

Za atletsko reprezentanco Slovenije je Erik Vončina v letu 2009 nastopil šestkrat, in sicer tako za mladinsko reprezentanco (Evropsko mladinsko prvenstvo, Savaria pokal na Madžarskem, četverboj mladinskih reprezentanc Slovenije, Češke, Hrvaške in Madžarske ter 10. miting prijateljstva v Sarajevu) kot tudi za reprezentanco mlajših članov do 23 let (troboj mlajših članskih reprezentanc na Madžarskem) in člansko reprezentanco (Evropsko ekipno prvenstvo na Norveškem, štafeta 4 x 400 metrov).

Na prireditvi je priznanje prejel tudi Erikov trener Franci Vadnov, ki ima tudi velike zasluge, da je Erik, ki se je z atletiko začel ukvarjati leta 2006, v nekaj letih dosegel tako velik napredek in vrhunske rezultate. Za najboljša atleta Slovenije v članski konkurenci sta bila na prireditvi Atletske zveze Slovenije izbrana svetovni prvak v metu kladiva Primož Kozmus in Sonja Roman, tretjeuvrščena z letošnjega dvoranskega evropskega prvenstva v teku na 1500 metrov.

➤ Pred gospodarsko krizo so v eni od idrijskih podjetij svoje kadre dobesedno priklenili nase. Zdaj so morda celo zadovoljni, če si poiščejo delo drugje

10 Dnevnik
torek, 8. septembra 2009 dopisna@dnevnik.si

slovenija

Cerkljansko letališče skrito pred turisti

Prave poti do gostov bližnjih Term Čatež v civilnem delu letališča doslej še niso našli, a pravijo, da ne po lastni krivdi

Ernest Sačen

Cerklje ob Krki – Mirno lahko zapisemo, da med vsemi javnimi zavodi, katerih ustanoviteljica je občina Brežice, se najmanj prahu dviguje Javni gospodarski zavod letalski center Cerklje ob Krki. »Vaša ugotovitev drži, saj znaša letni strošek našega centra le od 10.000 do 15.000 evrov, pri čemer del prispeva občina, preostalo pa v obliki najemnin lastniki desetih letal, ki so nastanjena pri nas,« je povedal v. d. direktorja centra Cveto Daničič in pristavil, da veliko denarja pritrzanijo tudi s tem, da letalci sami poskrbijo za stroške vzdrževanja letalskih objektov in okolice.

Ko so pred tremi leti dobili v uporabo jugovzhodni del vojaškega letališča, so morali gosto zaraslo grmovje in zapuščene zaklonilnike letal sami počistiti. Daničič meni, da je velika prednost tega majhnega civilnega letališča v primerjavi s podobnimi letališči pri nas izjemno dobro sodelovanje z vojaško letalsko bazo, s katero si deli vzletno-pristajalno stezo. »Zaradi dobre koordinacije pri tem ne prihaja do nobenih težav, enako bo tudi, ko bo v skladu z razvojnimi načrti na drugi strani zrastle še večje civilno letališče za tovarni in potniški promet. Za vse tri uporabnike letalskih naprav bodo skrbeli z istega kontrolnega stolpa, ki ga ravnoskar gradijo,« nadaljuje Daničič, ki ga nekoliko skrbi le, kako bo z letenjem med načrtovanim gradbenim posegom za podaljšanje vzletno-pristajalne steze, ki se bo začel le letos.

Na tem majhnem civilnem letališču, kjer je zaradi vojaških potreb steza vedno navzdol tudi pozimi, premorejo tudi padalsko šolo pod vodstvom izkušenega afganistanskega veterana Tonija Baznika, želijo si tesnejšega sodelovanja z bližnjimi Termami Čatež, s katerimi se niso našli skupnega jezika. Sodijo namreč, da bi gostje našega največjega naravnega zdravilišča gotovo uživali v panoramskih poletih ali skokih s padali. Medtem ko v Cerkljah glavno oviro do boljše povezave vidijo v Termah, kjer se na njihovo pobudo, ki so jo podali prek brežiškega Zavoda za podjetništvo in turizem, doslej niso odzvali, so nam na drugi strani postregli z drugačnim odgovorom.

»V Termah Čatež ocenjujemo izvedbo panoramskih poletov kot zelo zanimivo dodatno ponudbo, s katero bi želeli seznaniti tudi naše goste ter jim tako z nekoliko drugačne perspektive predstaviti ča-

Za civilni letalski center Cerklje ob Krki je prava škoda, da s svojo dejavnostjo ni tesneje povezan z bližnjimi Termami Čatež.

teški kompleks in slikovito okolico. Vsekakor smo zainteresirani za podrobnejšo predstavitev možnosti panoramskih letov in za nadaljnje odgovorja Čateška predstavništva za stike z javnostmi Nevenka Petanj Torej

➤ Cerkljansko letališče ni skrito samo pred turisti, temveč tudi pred domačini, ki še urejenega helidroma ne premorejo. V slovenskih medijih pa tudi med ljudmi se stalno pojavljajo težave pri uporabi izrazov za Cerklje, Cerklje na Gorenjskem in Cerklje ob Krki. Kaj teče skozi Cerklje, kdo so prebivalci Cerkljanske ali Cerklje ob Krki? Itd. Zmešnjava je nastala, ker jo je dr. Jože Toporišč zakuhal, krivdo pa kasneje prenesel na svojo tajnico, češ da se je zmotila pri pretipkavanju. Zato lahko v Slovenskem pravopisu, ki je izšel leta 2001, pod gesli Cerklje na Gorenjskem, Cerklje ob Krki in Cerklje preberemo popolnoma isto: cerkljanski –a –o (â)

Cerkljan –ana tudi Cerkljanec –a in Cerkljanec –nca m, tretja oblika s-em preb. i (â â;â)

Cerkljanka –e ž, preb. i. (â)

Pohištvo za vaš dom!

www.pohistvo-zakelj.si

pohištvo

ŽAKELJ

*Želimo Vam vesele Božične praznike
in srečno novo leto 2010*

ZA VAS SMO PRIPRAVLILI UGODNO PONUDBO IZBRANIH RAZSTAVNIH SEDEŽNIH GARNITUR

- sedežne garniture z ležiščem in predalom
- udobne in kvalitetne sedežne garniture
- velika izbira materialov (usnje, mikrotkanine, blago, ..)
- hitra dobava

Ideje za darilo

Vaze za rože

Okrasne blazine

Sedalne vreče

Darilni boni

Popusti so končni. Dodatni popusti niso možni. Za lokacijo eksponatov nas kontaktirajte. Slike so simbolične. Velja do odprodaje razstavnih eksponatov.

SALON GOROPEKE, Goropeke 1
4226 Žiri | t: 04/517 05 50

SALON ŽIRI, Loška c. 1
4226 Žiri | t: 04/517 05 55

SALON LESCE, Alpska c. 62
4248 Lesce | t: 04/535 35 48

SALON LJUBLJANA BTC (hala 10)
1000 Ljubljana | t: 01/547 75 20

www.pohistvo-zakelj.si